

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

INFORMACJA

**o sposobie przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków
skierowanych do resortu sprawiedliwości w 2005 roku**

Warszawa, maj 2006

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI	5
Charakterystyka ilościowa załatwionych skarg i wniosków	5
Zestawienie załatwionych skarg i wniosków w rozbiciu na grupy problemowe ze szczegółową ich charakterystyką	6
Informacja o sposobie załatwienia skarg i wniosków	8
Informacja o terminowości załatwienia skarg i wniosków z uwzględnieniem przyczyn przeterminowań	10
Charakterystyka ilościowa i tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków	10
Informacja o przyczynach wniesionych skarg i wniosków	12
Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg	13
III. SĄDY	17
Charakterystyka ilościowa załatwionych skarg i wniosków	17
Zestawienie załatwionych skarg i wniosków w rozbiciu na grupy problemowe ze szczegółową ich charakterystyką	18
Informacja o sposobie załatwienia skarg i wniosków	18
Informacja o terminowości załatwienia skarg i wniosków z uwzględnieniem przyczyn przeterminowań	20
Charakterystyka ilościowa i tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków	21
Informacja o przyczynach wniesionych skarg i wniosków	23
Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg	25
IV. PROKURATURA	28
Ogólna charakterystyka ilościowa i tematyczna załatwionych skarg i wniosków w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury	28
Analiza tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków	31
Przyczyny i źródła powstawania skarg	32
Terminowość, skuteczność oraz sposób załatwiania skarg z uwzględnieniem podstawowych błędów i zaniedbań	33
Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg i poprawy sposobu ich rozpatrywania	38

V.	WIĘZIENICTWO	40
	Wstęp	40
	Ogólna charakterystyka ilościowa skarg, próśb i wniosków	41
	Ogólna charakterystyka tematyczna skarg i próśb	44
	Przyczyny i źródła skarg	49
	Informacja o działaniach podejmowanych w celu likwidacji przyczyn skarg i poprawy działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej	60
VI.	WNIOSKI	66
	Załączniki	69

I. WSTĘP

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2005 r. obywatele kierowali do jednostek organizacyjnych resortu sprawiedliwości, w tym do Ministerstwa Sprawiedliwości, liczną korespondencję dotyczącą zarówno działalności wymiaru sprawiedliwości jak i organów z nim nie związanych.

W 2005 r. wpłynęło do resortu łącznie 55.930 skarg i wniosków, tj. o 530 (1%) więcej, niż w 2004 r., w którym odnotowano ogółem 55.400 skarg.

Wraz ze skargami pozostałymi do rozpatrzenia z roku ubiegłego - w 2005 r. załatwiono 55.013 skarg (w 2004 r. – 55.592). Do zbadania w kolejnym okresie sprawozdawczym pozostały 2.552 skargi (w 2004 r. - 1.667).

Spośród wszystkich rozpoznanych skarg, we własnym zakresie załatwiono 37.819, a 17.194 – przekazano właściwym jednostkom terenowym. Odsetek skarg zasadnych w całym resorcie wyniósł w 2005 r. - 9,4%, (w 2004 r. – 10,8%), zaś terminowość – 94,3% (w 2004 r. – 95,9%).

II. MINISTERSTWO

Charakterystyka ilościowa załatwionych skarg i wniosków

W okresie objętym niniejszą analizą do Ministerstwa Sprawiedliwości wpłynęły 18.762 skargi, tj. o 1.101 więcej niż w ubiegłym roku (17.661).

Przeważająca część skarg (12.930) wpłynęła do Wydziału Skarg i Wniosków Biura Ministra.

Część z nich obywatele kierowali za pośrednictwem organów centralnych:

Nazwa organu	2005 r.	2004 r.	+ wzrost - spadek
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	144	252	- 108
Kancelaria Prezydenta RP	40	35	+ 5
Kancelaria Sejmu i Senatu	10	89	- 79
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	35	47	- 12
Najwyższa Izba Kontroli	4	1	+ 3
Krajowa Rada Sądownictwa	2	1	+ 1

Oprócz skarg do Biura Ministra nadesłano 9.471 pism oznaczonych jako korespondencja ogólna dotycząca działalności sądów i 8.770 - działalności prokuratur.

Pewna grupa skarżących kierowała wielokrotnie swoją korespondencją.

Przykładowo: Henryk H. - nadesłał 81 pism, Tadeusz P. - 55, Grażyna L. - 47, Stanisław R. - 45, Andrzej B. - 33, Zbigniew L. - 30, Wojciech K. - 26, Zbigniew S. i Andrzej U. - po 23, Zbigniew R. - 22, Hanna i Marek P. - 18, Jerzy G. i Andrzej U. - po 17, Józef W. - 14, Jan K. i Rajmund S. - po 13, Helena B. - 12.

W Ministerstwie odnotowano co najmniej 704 interwencje posłów i senatorów podjęte na rzecz obywateli, 333 interpelacje i zapytania poselskie oraz 50 oświadczeń i dezyderatów.

Zestawienie załatwionych skarg i wniosków w rozbiciu na grupy problemowe ze szczegółową ich charakterystyką

Z rozpoznanych w 2005 r. – 17.926 skarg wynika, że ich problematyka jest od lat niezmienna i dotyczy:

treści orzeczeń sądowych.....	4.018
treści decyzji prokuratorskich.....	66
przewlekłości postępowań sądowych.....	1.525
przewlekłości postępowań prokuratorskich.....	106
wykonania orzeczeń.....	871
czynności komorników.....	1.072
czynności administracyjnych kierowników jednostek.....	474
kultury urzędowania w sądach.....	246
kultury urzędowania w prokuraturach.....	165
czynności notariuszy.....	34
działalności zakładów dla nieletnich.....	2
spraw pracowniczych.....	12
innej działalności sądów i organów pozaresortowych.....	8.945
innej działalności prokuratur.....	390

W skargach :

- na treść orzeczeń kwestionowano w istocie zarówno orzeczenia incydentalne jak i kończące postępowanie i zarzucano sędziom błędną ocenę materiału dowodowego, nieznaną prawo, stronniczość, korupcję, domagając się przy tym wszczęcia postępowań dyscyplinarnych i karnych wobec sędziów orzekających i prokuratorów prowadzących postępowania,
- na decyzje prokuratury podnoszono bezzasadność odmowy wszczęcia lub umorzenia postępowania, nieuzasadnione skierowanie do sądu aktu oskarżenia, oddalenie wniosków dowodowych, nieudzielenie zezwolenia na widzenie z tymczasowo aresztowanym itp.,
- na przewlekłość postępowań prokuratorskich i sądowych sygnalizowano nienadawanie biegu zawiadomieniom o popełnieniu przestępstwa, bezczynność lub opóźnienia w podejmowaniu czynności, niedyscyplinowanie biegłych, stron i świadków, długotrwałość postępowań międzyinstancyjnych, nieterminowe sporządzanie uzasadnień orzeczeń, wyznaczanie z opóźnieniem terminów rozpraw w sądach I instancji i odwoławczych,
- na wykonanie orzeczeń, z uwagi na konflikt interesów stron, skazani np. kwestionowali odmowę odroczenia wykonania kary, odmowę udzielenia przerwy w karze i warunkowego

przedterminowego zwolnienia, zaś pokrzywdzeni zarzucali zwłokę w wykonywaniu orzeczonych kar pozbawienia wolności, bezpodstawne udzielanie skazanym ulg lub przerw w odbywaniu kar, a także nieterminowe wypłacanie odszkodowań zasądzonych od Skarbu Państwa,

- na czynności komorników swoje racje prezentowali zarówno wierzyciele jak i dłużnicy. Pierwsi z nich kwestionowali opieszałość w prowadzeniu egzekucji, brak współpracy z nimi komorników, beczynność komornika lub bezskuteczność egzekucji, a dłużnicy podważali zasadność tytułu wykonawczego, wskazywali na nieodpowiednie ich traktowanie, negowali zakres dokonanych zajęć i sposób prowadzenia egzekucji,
- na czynności administracyjne kierowników jednostek przeważało niezadowolenie z przekazanych informacji o wyniku badania skargi i stanowiska odmawiającego ingerowania w merytoryczne decyzje sądów i prokuratur,
- na kulturę urzędowania podnoszono niewłaściwe zachowanie sędziów i prokuratorów podczas wykonywania czynności uchybiające godności urzędu, brak opanowania, okazywanie emocji, nierówne traktowanie stron, uniemożliwianie im i świadkom pełnych wypowiedzi itp.,
- na notariuszy wykazywano nieprawidłowości przy sporządzaniu aktów notarialnych, zawyżanie opłat, nieetyczne zachowanie itp.,
- na działalność zakładów dla nieletnich zarzucano, między innymi, złe traktowanie wychowanków i nieprzestrzeganie ich praw, niewłaściwą realizację celów i zadań przez zakłady poprawcze,
- na działalność sądów (6.767) zakwalifikowanych jako „inne”, domagano się interwencji w merytoryczne postępowania pozostające w toku, wyłączenia sędziów od udziału w sprawach albo przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi, bądź wykładni przepisów prawa i treści orzeczeń, a także ponownego rozpatrzenia sprawy prawomocnie już zakończonej przed kilkunastu laty, a w skargach nie dotyczących działalności resortu (2.178) zarzucano wadliwości w działaniach organów ZUS i KRUS, spółdzielniach mieszkaniowych, wspólnotach mieszkańców, organach administracji rządowej i samorządowej, Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie itp.,
- na inną działalność prokuratur - podnoszono powiązania towarzyskie i korupcyjne pracowników prokuratur z osobami pozostającymi w konflikcie z prawem.

Informacja o sposobie załatwienia skarg i wniosków

Kierowane do Ministerstwa Sprawiedliwości skargi i wnioski były rozpatrywane w oparciu o przepisy działu VIII ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków, regulamin organizacyjny Ministerstwa Sprawiedliwości, regulamin wewnętrznego urzędowania sądów oraz regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Ewidencja skarg i wniosków w Wydziale Skarg i Wniosków jest prowadzona w systemie komputerowym.

W 2005 r. rozpatrzono w Ministerstwie Sprawiedliwości 17.926 skarg, tj. o 202 (1,1%) więcej niż w 2004 r. (17.724), z czego we własnym zakresie załatwiono 7.940 (w 2004 r. – 9.150), w tym 6.681 skarg na działalność sądów, 1.236 - organów pozaresortowych, 23 – prokuratur.

Wśród skarg zbadanych bezpośrednio w Ministerstwie Sprawiedliwości, za zasadne uznano 197 (2,5%), w 2004 r. – 296 (3,2%), bezzasadne – 3.041 (38,3%), w 2004 r. – 2.151 (23,5%), a w inny sposób załatwiono 4.702 (59,2%), w 2004 r. – 6.703 (73,3%).

Odsetek skarg zasadnych w poszczególnych grupach problemowych:

	skargi ogółem	skargi zasadne	procent skarg zasadnych
przewlekłość postępowań sądowych	599	95	16%
przewlekłość postępowań prokuratorskich	1	-	-
kultura urzędowania w sądach	89	5	5,6%
kultura urzędowania w prokuraturach	7	-	-
treść orzeczeń	2.256	31	1,4%
treść decyzji prokuratorskich	1	-	-
wykonanie orzeczeń	171	3	1,7%
czynności administracyjne kierowników jednostek	155	-	-
czynności komorników	298	18	6%
działalność kancelarii notarialnych	23	-	-
działalność zakładów dla nieletnich	2	-	-
sprawy pracownicze	11	1	9%
inne dotyczące działalności sądów i organów pozaresortowych	4.313	44	1%
inne dotyczące działalności prokuratury	14	-	-

Na 23 skargi dotyczące działalności prokuratury, rozpatrzone we własnym zakresie, nie odnotowano żadnej skargi zasadnej.

Według właściwości przekazano - 9.986 skarg, w tym prezesom sądów, szefom prokuratur, organom pozaresortowym i innym komórkom organizacyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości.

W znacznej części tych spraw żądano kopii odpowiedzi udzielonych skarżącym w celu dokonania oceny prawidłowości i terminowości ich załatwienia.

Skargi wnoszone w ramach interwencji poselskich i senatorskich oraz zawierające zarzuty rażącego naruszenia prawa były w zasadzie rozpatrywane bezpośrednio w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Skargi badano w oparciu o akta spraw sądowych, prokuratorskich, komorniczych i skargowych, a także na podstawie sprawozdań prezesów sądów lub szefów prokuratur oraz kontynuowano również praktykę telefonicznego ustalania stanu sprawy.

W przypadku potwierdzenia zarzutów, postępowania obejmowano nadzorem administracyjnym, zobowiązując kierowników jednostek do składania okresowych informacji o ich stanie, terminach rozpraw i podejmowanych czynnościach. Żądano także informacji i wyjaśnień na piśmie oraz przeprowadzano kontrolę akt, a w uzasadnionych sytuacjach inicjowano wszczęcie postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów i prokuratorów.

Departament Sądów Powszechnych objął łącznie nadzorem co najmniej 65 spraw, w tym 52 karne, 13 gospodarczych.

W Departamencie Nadzoru nad Wykonaniem orzeczeń objęto nadzorem co najmniej 48 spraw.

Biuro Ministra objęło, tzw. kalendarzem 714 spraw – żądając okresowych informacji o ich stanie.

Przykłady skarg zasadnych ilustruje załącznik numer 1.

Skargi nie związane z działalnością resortu przekazywano:

Organom administracji rządowej i samorządowej.....	347
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego..	169
Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie.....	46
Policji.....	60
Urzędowi ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.....	14
Innym organom.....	339

Informacja o terminowości załatwienia skarg i wniosków z uwzględnieniem przyczyn przeterminowań

W Ministerstwie Sprawiedliwości odnotowano, w porównaniu do lat ubiegłych, pogorszenie terminowości załatwienia skarg i wniosków.

Spośród rozpatrzonych skarg przeterminowano - 10,2%. W 2004 r. wskaźnik przeterminowań wynosił - 4,7%.

W terminach określonych przepisami kodeksu postępowania administracyjnego załatwiono w 2005 r. - 89,8% skarg, w 2004 r. – 95,3%.

Tak znaczne przekroczenie ustawowych terminów załatwiania skarg jest, między innymi, wynikiem zwiększonego, w porównaniu z rokiem ubiegłym, wpływu skarg, szczególnie w końcu roku.

Dalsze przyczyny przeterminowań, to konieczność dokonywania wielu ustaleń w różnych jednostkach organizacyjnych z uwagi na wybiórcze przedstawianie faktów i dokumentów, a także oczekiwanie na sprawozdania prezesów sądów i szefów prokuratur, bądź akta spraw czy też rozstrzygnięcie złożonych środków odwoławczych.

Charakterystyka ilościowa i tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków

Codziennie, w godz. 9⁰⁰-15⁰⁰, a w poniedziałki od 9⁰⁰ do 18⁰⁰ w sprawach skarg i wniosków przyjmują interesantów pracownicy merytoryczni oraz sędziowie i prokuratorzy Wydziału Skarg i Wniosków zatrudnieni na etatach lub w ramach prac zleconych.

Dwa razy w miesiącu, po uprzednim uzgodnieniu wizyty, w imieniu Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, przyjmują interesantów członkowie Kierownictwa Resortu.

Łącznie przyjęto osobiście lub wysłuchano telefonicznie w Ministerstwie Sprawiedliwości co najmniej 5.370 osób (w 2004 r. – 4.258), w tym przez członków Kierownictwa Resortu – 143 (w 2004 r. – 178).

Ewidencja skarg ustnych jest prowadzona w odrębnej książce przyjęć.

Skarżący są przyjmowani w Ministerstwie w warunkach dostosowanych do ich wieku i stanu zdrowia, uwzględniających w szczególności potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. Dla nich jest urządzony podjazd z windą i specjalny węzeł sanitarny.

Poza tym dla bezpieczeństwa interesantów oraz przyjmujących ich pracowników, zainstalowano kamery i bramkę do wykrywania metalu.

Oprócz udzielania stosownych porad i pouczeń, zgłaszającym się osobom udostępniano ulotki i broszury przygotowane w Ministerstwie ze środków pomocowych Unii Europejskiej w ramach projektu Phare, zawierające, między innymi, podstawowe informacje o organizacji i kompetencjach resortu oraz o sprawach jakie można w nim załatwić, a nadto o prawach pokrzywdzonego i oskarżonego w postępowaniu karnym, sposobie wnoszenia powództw w sprawach cywilnych, w tym spadkowych oraz rodzinnych i gospodarczych, a także wzory wybranych pism procesowych i informacje o możliwościach ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz zwolnienia od kosztów postępowania.

Ministerstwo Sprawiedliwości posiada również swoją stronę internetową – pod adresem: <http://www.ms.gov.pl> - która oprócz szeregu istotnych informacji dotyczących jego bieżącej działalności, funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, projektów aktów prawnych itp. – zawiera również informacje na temat sposobów wnoszenia skarg i wniosków do Ministerstwa oraz niezbędne pouczenia dla osób pokrzywdzonych i ofiar przestępstw.

Kwestie poruszane w skargach ustnych są zbieżne ze składanymi na piśmie. Większość ze zgłaszających się, to osoby, które już wykorzystały wszystkie przysługujące im środki prawne i działają w subiektywnym przekonaniu, że Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny jest uprawniony do dokonywania kontroli prawidłowości niesatysfakcjonujących ich rozstrzygnięć sądowych oraz decyzji prokuratorskich sprzed kilku lub kilkunastu lat, a także do podejmowania czynności w kierunku ich wzruszenia. Przekazywanie informacji o braku podstaw prawnych do podejmowania takich działań, wywołuje niejednokrotnie agresję skarżących.

Skargi przyjmowane osobiście w Ministerstwie dotyczyły także korupcji, stronnictwa sędziów i prokuratorów, niegrzecznego przez nich traktowania skarżących, a nadto odmowy wniesienia kasacji, odmowy podjęcia prawomocnie umorzonych postępowań przygotowawczych i inne.

Kolejną znaczną grupę interesantów stanowiły osoby, które zgłaszały się celem uzyskania konkretnej porady prawnej.

W przypadku, gdy podnoszone kwestie nie należały do kompetencji Ministerstwa Sprawiedliwości, skarżących kierowano do odpowiednich urzędów bądź wskazywano właściwy tryb postępowania.

Informacja o przyczynach wniesionych skarg i wniosków

Wśród przyczyn skarg kierowanych do resortu sprawiedliwości, podobnie jak w latach ubiegłych, należy wskazać z jednej strony nieprawidłowości i uchybienia w pracy poszczególnych jednostek organizacyjnych wymiaru sprawiedliwości, a z drugiej - niską świadomość prawną obywateli prowadzącą do przeświadczenia, że Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny może zmienić każde orzeczenie i ingerować w działalność merytoryczną sądów oraz prokuratur, a nadto traktowanie instytucji skarg i wniosków jako formy zastępczej do prawnych środków odwoławczych.

Przyczyną wielu skarg była także odmowa wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego od prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych, z braku podstaw prawnych, a także mylne przekonanie skarżących o możliwości zaskarżenia tym nadzwyczajnym środkiem - prawomocnych orzeczeń wydanych w sprawach administracyjnych.

Na ilość i tematykę skarg nadsyłanych do resortu, mają również wpływ ujawniane przypadki patologii wśród pracowników resortu, a także negatywna – aczkolwiek nie zawsze zasadna – opinia o wymiarze sprawiedliwości prezentowana w środkach masowego przekazu.

Przyczyną skarg dotyczących opóźnień w wypłacaniu należności dla poszkodowanych, ławników, biegłych i pełnomocników z urzędu, była nadal w wielu przypadkach trudna sytuacja finansowa niektórych jednostek terenowych wymiaru sprawiedliwości.

Korespondencja kierowana przez skazanych, stanowiła w przeważającej części środki zaskarżenia od postanowień wydawanych w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia lub przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie obejmowała żądania poprawy sytuacji bytowej i warunków odbywania kary.

Znaczna ilość skarg, niestety nadal wskazuje, że pochodzą one od osób sfrustrowanych, z ogromnym subiektywnym poczuciem krzywdy bądź z zaburzeniami psychicznymi, które nie przyjmują do wiadomości wyjaśnień nie spełniających ich oczekiwań i ponawiają swoje żądania, często w obraźliwej i napastliwej formie, domagając się jednocześnie pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej lub karnej pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy w jakikolwiek sposób zetknęli się z ich sprawą.

Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg

Przed organami wymiaru sprawiedliwości zazwyczaj występuje rozbieżność interesów stron i tym samym przynajmniej jedna z nich pozostaje z subiektywnym poczuciem krzywdy.

Z istoty wymiaru sprawiedliwości wynika, że nie jest on w stanie zadowolić wszystkich uczestników postępowań sądowych oraz prokuratorskich i tym samym nie jest możliwa całkowita likwidacja źródeł skarg.

Ministerstwo Sprawiedliwości podejmowało szereg działań zmierzających do poprawy odbioru społecznego resortu i eliminowania zjawisk skutkujących wnoszeniem skarg.

Szczególną uwagę poświęcano usprawnieniu postępowań rozpoznawczych i międzyinstancyjnych, a przede wszystkim dalszemu ograniczaniu ilości, tzw. spraw „starych”.

W tym celu Departament Sądów Powszechnych wystosował do prezesów sądów okręgowych i apelacyjnych szereg pism nadzorczych zobowiązujących ich do podjęcia stosownych działań organizacyjnych, nadzorczych i kadrowych oraz informowania o stanie postępowań i wynikach przeprowadzanych tematycznych lustracji.

Sprawy o dużym zainteresowaniu społecznym, a także, tzw. „stare”, w których postępowania trwają ponad 5 lat (w sprawach upadłościowych ponad 3 lata) - obejmowano bezpośrednim nadzorem oraz zobowiązywano prezesów sądów do przedstawiania okresowych sprawozdań o ich toku (o czym mowa na str. 9).

Na podstawie danych uzyskanych za I półrocze 2005 r. Departament ten wytypował grupę sądów, które uzyskały najgorsze wyniki postępowania i wystosował do właściwych prezesów sądów okręgowych pisma nadzorcze zawierające polecenie wyjaśnienia przyczyn pogorszenia pracy podległych im sądów i przedstawienia planów czynności nadzorczych zmierzających do poprawy zaistniałej sytuacji.

Ponadto, stosownie do pisma z dnia 6 lipca 2000 r. nr DSN I 60/187/00, prezesi sądów apelacyjnych nadal nadsyłają informacje o przyczynach i liczbie niewykonanych nakazów doprowadzenia osób na rozprawy.

Departament Sądów Powszechnych w sprawie DSP-II-051-79/05 zwrócił uwagę prezesowi jednego z sądów okręgowych apelacji krakowskiej na bezwzględny obowiązek przestrzegania przepisów o doręczaniu przesyłek sądowych, zaś na skutek kilku zasadnych skarg dotyczących nieprawidłowości wynikających z błędnej praktyki wydawania postanowień o odmowie wpisu do księgi wieczystej, w jednym z sądów rejonowych apelacji katowickiej, przeprowadził lustrację.

Ponadto opracowano kierunki nadzoru nad działalnością sądów powszechnych w kolejnym roku, zgodnie z którymi polecono prezesom sądów okręgowych i apelacyjnych uwzględnić w planach nadzorczych przeprowadzenie lustracji spraw:

- w pionie karnym, cywilnym, gospodarczym, pracy i ubezpieczeń społecznych oraz rodzinnym
 - toczących się ponad 3 lata;
- w pionie wieczystoksięgowym - toczących się ponad 6 miesięcy.

W planach nadzorczych wskazano na uwzględnienie następującej problematyki:

- w sprawach karnych:
 - zasadności odraczania rozpraw, zamiast zarządzenia przerwy w rozprawie,
 - wykorzystywania możliwości dyscyplinowania uczestników procesu utrudniających postępowanie,
- w sprawach cywilnych:
 - prawidłowości postępowania sądów przy przekazywaniu spraw zgodnie z właściwością w kontekście zasady związania sądu zawartej w art. 15 w zw. z art. 200 § 2 kpc i szybkości postępowania,
- w sprawach gospodarczych:
 - nadzoru sędziego-komisarza nad czynnościami syndyka, ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowości sporządzenia spisu inwentarza i jego oszacowania,
- w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych:
 - podejmowania czynności zmierzających do rozstrzygnięcia sprawy na pierwszym posiedzeniu,

- przestrzegania obowiązku niezwłocznego doręczania stronom odpisów opinii biegłego, w sprawach, w których opinie składają biegli różnych specjalności,
- w sprawach rodzinnych:
 - redagowania orzeczeń dotyczących ustalania kontaktów w sposób umożliwiający ich egzekucję,
 - terminowości postanowień wydawanych w trybie zarządzenia tymczasowego,
- w sprawach wieczystoksięgowych:
 - monitorowania sprawności postępowań w wydziałach, w których wdrażany będzie program PHARE 2003,
 - nadzoru współpracy ośrodków migracyjnych z wydziałami ksiąg wieczystych przy przenoszeniu treści ksiąg wieczystych do ksiąg prowadzonych w systemie informatycznym.

Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji w sprawach egzekucyjnych objętych własnym nadzorem administracyjnym żądał nadsyłania okresowych sprawozdań, a w niektórych przypadkach kierował pisma do Departamentu Organizacyjnego celem rozważenia wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec komorników.

Departament Współpracy Międzynarodowej i Prawa Europejskiego koordynował realizację projektu PHARE 2003 „Wsparcie dla wymiaru sprawiedliwości”, w ramach którego, między innymi:

- opracowano podręcznik o międzynarodowej pomocy prawnej,
- przeprowadzono 6 szkoleń dla sędziów i prokuratorów oraz urzędników sądowych, poświęconych prawu Unii Europejskiej oraz międzynarodowej pomocy prawnej, w których łącznie wzięło udział około 180 osób,
- zorganizowano warsztaty i szkolenia dla pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości, w których uczestniczyło około 110 osób,
- przeprowadzono 11 seminariów centralnych i lokalnych dla około 340 prokuratorów, poświęconych zwalczaniu międzynarodowej przestępczości zorganizowanej,
- zorganizowano 4 szkolenia dla sędziów poświęcone traktowaniu nieletnich z udziałem 240 osób oraz 2 - dla funkcjonariuszy służby więziennej dotyczące traktowania osadzonych uzależnionych od narkotyków i zarażonych wirusem HIV, w których uczestniczyło 80 osób,
- przeprowadzono cykl 13 szkoleń z prawa Wspólnot Europejskich dla blisko 650 sędziów i prokuratorów,
- zakupiono sprzęt komputerowy, medyczny i szkoleniowy.

Ponadto pracownicy Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Prawa Europejskiego jako prelegenci wzięli udział w 11 szkoleniach dla sędziów orzekających i sędziów wizytatorów w sprawach cywilnych i rodzinnych na temat wybranych zagadnień z zakresu międzynarodowego obrotu prawnego, a także uczestniczyli w szkoleniu aplikantów apelacji warszawskiej.

Podjęmowali również działania mające na celu właściwe stosowanie prawa europejskiego w sądach i prokuraturach. Udzielali na bieżąco sądom i prokuraturom informacji w tym zakresie i redagowali biuletyn informacji o prawie wspólnotowym, który rozsyłany jest w formie elektronicznej do wszystkich sądów i prokuratur.

Prokuratorzy b. Biura Skarg, Wniosków i Lustracji, obecnie Wydziału Skarg i Wniosków, na polecenie kierownictwa Prokuratury Krajowej przeprowadzili w 2005 r. kompleksową lustrację wybranych śledztw w Prokuraturze Okręgowej w Warszawie oraz w wyniku krytycznych publikacji prasowych zbadali, za numerami spraw: PR VI 804/1/05/L, PR VI 804/2/05/L, PR VI 804/3/05/L, PR VI 804/4/05/L, stosowne akta postępowań z okręgu apelacji: wrocławskiej, szczecińskiej, białostockiej i warszawskiej.

Natomiast Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny w 2005 r. udzielił 35 wywiadów radiowych i prasowych oraz odbył 24 konferencje prasowe. Członkowie kierownictwa resortu również udzielali wielu wywiadów oraz uczestniczyli w licznych konferencjach prasowych.

Nadto, w odpowiedzi na krytykę prasową dotyczącą wymiaru sprawiedliwości, b. Biuro Informacji dokonało 25 sprostowań.

III. SĄDY

Charakterystyka ilościowa załatwionych skarg i wniosków

W 2005 r. wpłynęło do sądów 18.875 skarg, tj. o 1.684 mniej (8,2%) niż w 2004 r. (20.559). Rozpatrzono łącznie z pozostałymi z ubiegłego roku - 18.889 skarg, tj. o 1.769 (8,6%) mniej niż w 2004 r. (20.658), w tym w sądach apelacyjnych – 2.715 (w 2004 r. – 3.179), w sądach okręgowych – 6.383 (w 2004 r. – 6.469), w sądach rejonowych – 9.755 (w 2004 r. – 10.967).

Rozpatrzenie skarg w okręgach sądów apelacyjnych przedstawia się następująco:

APELACJE	2005 r.	2004 r.	+ wzrost - spadek
Warszawa	1.485	1.610	- 125 (-8%)
Białystok	920	1.007	- 87 (-9%)
Gdańsk	1.511	2.400	- 889 (-37%)
Katowice	3.432	3.888	- 456 (-12%)
Kraków	1.433	1.498	- 65 (-4%)
Lublin	1.417	1.630	- 213 (-13%)
Łódź	1.563	1.702	- 139 (-8%)
Poznań	1.971	3.479	- 1.508 (-43%)
Rzeszów	483	871	- 388 (-45%)
Szczecin	1.949	-	-
Wrocław	2.331	2.530	- 199 (-8%)

Najwięcej skarg, jak wynika z powyższego zestawienia, rozpatrzono w okręgu apelacji: katowickiej, wrocławskiej, poznańskiej i szczecińskiej, zaś najmniej – podobnie, jak w roku ubiegłym: w rzeszowskiej i białostockiej.

Znaczny spadek ilości skarg w okręgu apelacji poznańskiej należy tłumaczyć wydzieleniem w 2005 r. z obszaru jej właściwości - nowej apelacji szczecińskiej i stąd też brak w niniejszym opracowaniu danych porównawczych w odniesieniu do tej apelacji.

W sądach apelacyjnych rozpatrzono łącznie 30 skarg na działalność kancelarii notarialnych, tj. o 13 mniej niż w 2004 r., z tego w Warszawie - 8, w Poznaniu – 6, w Krakowie i Szczecinie – po 4, zaś w Katowicach i Rzeszowie nie odnotowano żadnej tego rodzaju skargi.

W okręgu apelacji białostockiej, lubelskiej, poznańskiej i wrocławskiej odnotowano skargi na działalność zakładów dla nieletnich (wpłynęło ich 7, rozpatrzono 6).

Posłowie i senatorowie wystąpili do sądów z co najmniej 32 interwencjami, w 2004 r. było ich 85.

Zestawienie załatwionych skarg i wniosków, w rozbiciu na grupy problemowe ze szczegółową ich charakterystyką

Problematyka skarg rozpatrzonych w sądach w istocie jest zbieżna z odnotowaną w Ministerstwie.

Rodzaj i ilość rozpoznanych skarg ilustruje poniższa tabela:

Problematyka	Sądy Apelacyjne	Sądy Okręgowe	Sądy Rejonowe	Łącznie
przewlekłość postępowania	410	1.618	1.494	3.522
czynności komorników	93	524	4.050	4.667
treść orzeczeń	1.023	1.426	833	3.282
wykonanie orzeczeń	71	126	361	558
kultura urzędowania	33	160	351	544
czynności administracyjne kierowników jednostek	143	185	71	399
inne	942	2.344	2.595	5.881

W sądach rejonowych przeważały skargi na czynności komorników (4.050), w sądach okręgowych na przewlekłość postępowań (1.618), a w sądach apelacyjnych na treść orzeczeń (1.023).

Ponadto w sądach rejonowych odnotowano ponad dwukrotnie większą niż w sądach okręgowych i dziesięciokrotnie większą niż w sądach apelacyjnych ilość skarg na kulturę urzędowania, a także prawie trzykrotnie większą niż w sądach okręgowych i pięciokrotnie większą niż w sądach apelacyjnych - ilość skarg na wykonanie orzeczeń.

Najwięcej skarg wniesiono w sprawach cywilnych, karnych, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz rodzinnych.

Informacja o sposobie załatwienia skarg i wniosków

Skargi, które wpłynęły do sądów były badane przez prezesów sądów bądź sędziów wizytatorów w oparciu o akta spraw lub na podstawie sprawozdań nadsyłanych przez podległe jednostki jak również w oparciu o przepisy powołane na stronie 8 niniejszego opracowania.

W uzasadnionych przypadkach prezesi sądów podejmowali bezpośrednie interwencje zmierzające do przyspieszenia postępowania, niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy

bądź dyscyplinowania sędziów oraz omawiania błędów lub dostrzeżonych uchybień w celu uniknięcia ich w przyszłości.

Obejmowali także tok postępowań osobistym nadzorem zobowiązując referentów spraw albo prezesów podległych sądów - do składania okresowych sprawozdań o ich przebiegu, aż do czasu merytorycznego zakończenia.

Badanie skarg na kulturę urzędowania zawsze było poprzedzone przeprowadzeniem stosownego postępowania wyjaśniającego, odbieraniem oświadczeń od osób, których dotyczyły zarzuty, a także od uczestników postępowań.

Udzielane odpowiedzi na skargi w zasadzie zawierały ustosunkowanie się do podnoszonych zarzutów, niezbędne pouczenia lub porady prawne oraz były formułowane w sposób wyczerpujący i zrozumiały dla adresata. Niektórzy ze skarżących, niezadowoleni z nieuwzględnienia ich zarzutów lub próśb dotyczących np. wzruszenia prawomocnego orzeczenia lub ukarania sędziego, z powodu braku podstaw prawnych, ponawiali korespondencję dotyczącą tych samych wyjaśnionych już kwestii.

Ewidencja skarg była prowadzona w większości sądów już w systemie komputerowym, ale również i nadal w repertoriach.

Z 18.889 skarg rozpatrzonych w sądach – przekazano według właściwości 2.260, a 16.629 załatwiono we własnym zakresie. Za zasadne uznano 2.775 skarg tj. 16,7%, za bezzasadne – 11.172 - 67,2%, a w inny sposób załatwiono 2.682 skargi - 16,1%.

Odsetek zasadności skarg w poszczególnych okręgach sądów apelacyjnych przedstawia poniższa tabela:

Apelacje	2005 r.	2004 r.	+ wzrost - spadek
Warszawa	20,9%	25,6%	- 4,7%
Białystok	14,1%	19,9%	- 5,8%
Gdańsk	21,2%	18,8%	+ 2,4%
Katowice	22,2%	21%	+ 1,2%
Kraków	12,8%	13,9%	-1,1%
Lublin	11,2%	13,1%	-1,9%
Łódź	12,9%	16,1%	-3,2%
Poznań	15,2%	19,5%	-4,3%
Rzeszów	16,3%	17,5%	-1,2%
Szczecin	13,5%	-	-
Wrocław	16,5%	17,7%	-1,2%

Największy spadek skarg zasadnych stwierdzono w okręgu apelacji białostockiej (o 5,8%), warszawskiej (o 4,7%) i poznańskiej (o 4,3%), zaś wzrost - w okręgu apelacji gdańskiej (o 2,4%) i katowickiej (o 1,2%).

W tych dwóch apelacjach wskaźnik skarg zasadnych jest najwyższy i wynosi w apelacji katowickiej - 22,2 %, gdańskiej - 21,2%. W okręgu apelacji warszawskiej, wprawdzie nastąpił spadek zasadności skarg, lecz nadal jest on wysoki i wynosi 20,9%.

W pozostałych apelacjach wskaźnik ten wynosi od 11,2% (Lublin) do 16,5% (Wrocław).

Przykłady skarg zasadnych ilustruje załącznik numer 2.

Informacja o terminowości załatwienia skarg i wniosków z uwzględnieniem przyczyn przeterminowań.

Terminowość załatwienia skarg i wniosków w sądach wyniosła – 94,6% (w roku 2004 – 94,5%), a więc pozostaje w zasadzie na tym samym poziomie. Na 18.889 skarg załatwionych w 2005 r., przeterminowano 1.024, tj. 5,4%, a załatwiono w terminie 17.865.

Wskaźniki przeterminowań w okręgach sądów apelacyjnych przedstawiają się następująco:

APELACJE	2005 r.	2004 r.	+ wzrost - spadek
Warszawa	5,3%	6,7%	- 1,4%
Białystok	0,5%	0,9%	- 0,4%
Gdańsk	3,3%	5%	- 1,7%
Katowice	3,6%	2,6%	+ 1%
Kraków	2,8%	5,7%	- 2,9%
Lublin	4,8%	6,4%	- 1,6%
Łódź	3,7%	6,7%	- 3%
Poznań	8,8%	9,7%	- 0,9%
Rzeszów	3,1%	2%	+ 1,1%
Szczecin	12,7%	-	-
Wrocław	6,6%	7,4%	- 0,8%

Pogorszenie terminowości załatwiania skarg nastąpiło w okręgach apelacji rzeszowskiej - o 1,1% i katowickiej - o 1%. W pozostałych okręgach odnotowano poprawę terminowości rozpatrywania skarg, w tym w okręgu apelacji łódzkiej - o 3%, krakowskiej - o 2,9%, gdańskiej – o 1,7%, lubelskiej – o 1,6%.

Wysoki odsetek przeterminowanych skarg w nowoutworzonej w 2005 r. apelacji szczecińskiej (12,7%) należy tłumaczyć przede wszystkim niewystarczającą obsadą stanowisk sędziowskich w ramach struktury nadzorczej w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie w pierwszych miesiącach jego istnienia.

Jak wynika ze sprawozdań prezesów sądów, przyczynami przeterminowania załatwiania skarg, była w przeważającej mierze:

- konieczność ściągnięcia i zbadania akt spraw pozostających niejednokrotnie w toku i to w sądach różnych instancji,
- niemożność zapoznania się z aktami spraw, z uwagi na przesłanie ich Rzecznikowi Praw Obywatelskich, biegłym, prokuratorom lub innym organom,
- potrzeba podjęcia dodatkowych czynności lub korespondencji w celu ustalenia nazwy sądu i sygnatury sprawy, sprecyzowania zarzutów, odebrania stosownych wyjaśnień i informacji od prezesów sądów, przewodniczących wydziałów, sędziów referentów, uczestników postępowań itp.,
- absencja sędziów związana z urlopami lub chorobą i okresowe zwiększenie obciążenia obowiązkami służbowymi.

Charakterystyka ilościowa i tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków

W sprawach skarg i wniosków interesanci byli przyjmowani w sądach przez prezesów i wiceprezesów sądów, sędziów wizytatorów oraz przewodniczących wydziałów.

Informacje o terminach przyjęć i osobach przyjmujących umieszczone są, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w widocznym miejscu, na tablicach informacyjnych w budynkach sądów.

W niektórych okręgach (okręg apelacji krakowskiej) osoby zgłaszające się z osobistą interwencją były wstępnie przyjmowane przez kierownika sekretariatu wydziału wizytacyjnego, zaś po stwierdzeniu zamiaru złożenia skargi ustnej, pracownik ten spisywał skargę w formie protokołu, informując skarżącego o dalszym trybie jej rozpatrzenia względnie, gdy charakter skargi tego wymagał - kierowano skarżącego do prezesa, wiceprezesa lub sędziego wizytatora,

którzy nadawali skardze, w razie potrzeby, formę protokołu. W większości przypadków wystarczająca okazywała się informacja kierownika sekretariatu wydziału wizytacyjnego.

W niektórych sądach skargi przyjmowane są również telefonicznie.

Liczba interesantów przyjętych w poszczególnych okręgach sądów apelacyjnych:

APELACJE	2005 r.		2004 r.	
	przyjęto ogółem	w tym przez kierowników jednostek organizacyjnych	przyjęto ogółem	w tym przez kierowników jednostek organizacyjnych
Warszawa	5.401	2.322	6.895	2.316
Białystok	310	310	281	274
Gdańsk	1.820	1.680	2.106	1.847
Katowice	5.118	2.920	4.065	3.023
Kraków	9.358	6.536	8.559	6.385
Lublin	740	526	753	448
Łódź	3.146	2.607	2.926	1.452
Poznań	10.984	3.005	10.931	3.378
Rzeszów	1.218	1.100	917	817
Szczecin	1.214	932	-	-
Wrocław	22.945	17.653	23.751	15.322

Tematyka ustnych skarg jest zbliżona do składanych na piśmie. Częstym motywem osobistego zgłaszania się interesantów do kierowników jednostek, było przekonanie o możliwości uzyskania w ten sposób lepszego wyniku prowadzonego postępowania lub jego szybszego zakończenia. Zdarzały się również interwencje osobiste osób, które nie zrozumiały treści zapadłych orzeczeń czy też udzielonych im pouczeń o przysługujących środkach odwoławczych. Pewna grupa interwencji osobistych została wywołana przez przekonanie skarżących o stronniczości sądu, co łączyło się z wnioskowaniem o wyłączenie sędziego, sędziów czy wręcz całego sądu. Niejednokrotnie skarżący, chcąc zwrócić uwagę na swoją sprawę jednocześnie ze złożeniem skargi do sądu, wnosili w tej samej sprawie skargę do prezesa sądu wyższej instancji.

Ponadto część interesantów zabiegała o porady prawne w konkretnych sprawach lub ocenę czynności podejmowanych przez siebie, swoich pełnomocników albo biegłych.

Informacja o przyczynach wniesionych skarg i wniosków

Skargi kierowane do sądów najczęściej dotyczyły przewlekłości postępowań i czynności komorników.

Ich główne przyczyny, to:

- beczynność lub opieszałość w podejmowaniu czynności,
- opóźnianie wyznaczenia pierwszej rozprawy i odraczanie na zbyt odległe terminy,
- duży wpływ spraw i nie zawsze adekwatna do tego obsada etatowa,
- nienależyte dyscyplinowanie stron, pełnomocników i innych uczestników postępowania oraz biegłych w zakresie przestrzegania określonych terminów do sporządzenia opinii,
- nieprzestrzeganie zasady koncentracji materiału dowodowego i brak koncepcji rozstrzygnięcia,
- zbyt duża aktywność sądu w dopuszczaniu dowodów z urzędu,
- nieuzasadniona zwłoka w podejmowaniu decyzji w kwestiach incydentalnych,
- niedoprowadzanie przez konwoje osadzonych w aresztach lub zakładach karnych, z uwagi na tzw. limity konwojowe,
- kultura urzędowania (niegrzeczne traktowanie stron lub udzielanie niepełnych informacji),
- samodzielne występowanie stron z powodu zbyt wysokich kosztów profesjonalnego zastępstwa procesowego,
- brak pełnego i zrozumiałego dla stron pouczenia o sposobie i trybie wnoszenia środków odwoławczych, a także o terminach procesowych dokonania czynności i skutkach ich niezachowania,
- nieterminowość sporządzania uzasadnień,
- składanie przez skarżących skarg, zamiast środków odwoławczych,
- nieterminowe i niedokładne wykonywanie zarządzeń przez sekretariaty sądowe,
- nieznaną elementarnych zasad funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości,
- błędne przekonanie skarżących, że prezes sądu może ingerować w treść orzeczeń.

Główne źródła skarg na czynności komorników wskazywane w sprawozdaniach prezesów sądów apelacyjnych, to:

- brak aktywności komorników przy podejmowaniu pierwszej czynności, szczególnie, gdy tytuł wykonawczy opiewa na niewielkie kwoty,
- nieinformowanie wierzycieli o stanie postępowania egzekucyjnego i nieudzielanie odpowiedzi na ich pisma,

- uchybienia komorników w zakresie kultury urzędowania,
- kwestionowanie przez dłużników obowiązku objętego tytułem wykonawczym,
- mylne przekonanie wierzycieli, że komornik winien z urzędu dokonać ustalenia majątku nadającego się do egzekucji, adresu dłużnika, rachunku bankowego, miejsca pracy dłużnika itp.,
- bezskuteczność egzekucji, spowodowana faktycznym brakiem majątku lub dochodów dłużnika, bądź też będąca skutkiem działań dłużników zmierzających do ukrycia majątku i dochodów,
- negowanie wysokości lub zasadności naliczonych kosztów egzekucyjnych,
- formułowanie w skargach administracyjnych zarzutów, które winny przybrać postać skargi procesowej, względnie powództwa przeciwegzekucyjnego.

Wśród przyczyn skarg na biegłych wskazywano głównie na nieterminowe sporządzanie przez nich opinii, a w jednym przypadku na konflikt interesów polegający na tym, że biegła sporządzała opinię w sprawie odwoławczej od decyzji komisji, w której była przewodniczącą. Biegła została skreślona z listy biegłych.

Przyczyny nielicznych skarg na notariuszy dotyczyły, między innymi:

- niewłaściwego stwierdzenia przez notariusza stanu prawnego nieruchomości przed dokonaniem czynności notarialnej,
- sporządzenia aktu notarialnego zawierającego oczywistą omyłkę,
- pobrania przez notariusza znacznie zawyżonej opłaty sądowej i nie przekazanie jej na rachunek sądu rejonowego,
- odmowy sporządzenia przez notariusza czynności sprzecznej z prawem.

Główne przyczyny skarg na pracowników sekretariatów:

- nieprawidłowe powiadomienie lub niepowiadomienie o terminie rozprawy,
- niewłaściwe zachowanie wobec interesantów,
- opóźnienia w przesłaniu odpisu orzeczenia,
- nieudostępnienie akt sprawy.

Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg

Prezesi sądów wykorzystywali w bieżącej pracy nadzorczej oraz podczas narad i szkoleń – wnioski wynikające z ubiegłorocznej „Informacji o sposobie przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków”.

Ujawnione natomiast podczas badania skarg nieprawidłowości i uchybienia skutkowały podejmowaniem przez prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych działań zmierzających do ich usunięcia.

Przeprowadzane przez prezesów bądź sędziów wizytatorów lustracje i kontrole poszczególnych obszarów działalności sądowej zmierzały do likwidacji spraw tzw. „starych” i zawieszonych, które stanowią, między innymi, źródła skarg.

Skargi były rozpatrywane przez prezesów lub wiceprezesów, albo na podstawie upoważnienia - przez sędziów wizytatorów lub przewodniczących wydziałów, lecz w tych ostatnich dwóch przypadkach - projekty odpowiedzi przedstawiano prezesom sądów do oceny i podpisu.

Stosowano następujące tryby postępowania ze skargami:

- załatwiano je we własnym zakresie na podstawie zebranego materiału lub w oparciu o wyjaśnienia kierowników jednostek podległych i pisemne sprawozdania,
albo
- przekazywano do rozpoznania, według właściwości, jednostkom podległym z zastrzeżeniem powiadomienia o wyniku badania i zajęтым stanowisku.

Nadto prezesi sądów:

- wydawali zarządzenia w trybie art. 37 usp w celu usunięcia uchybień w konkretnych sprawach i zapobieżenia ich ponownemu powstawaniu,
- podejmowali środki dyscyplinujące sędziów i innych pracowników,
- uwzględniali stwierdzone uchybienia przy awansowaniu i powoływaniu na stanowiska sędziowskie,
- omawiali uchybienia w ramach pracy wizytacyjnej oraz na różnego rodzaju naradach i szkoleniach,

- obejmowali sprawy nadzorem, aż do prawomocnego zakończenia,
- zarządzali okresowe kontrole akt postępowania,
- polecali wyjaśnianie przyczyn przewlekłości postępowania.

W kilku sądach rejonowych i okręgowych (okręg częstochowski, gdański, krakowski, łódzki, piotrkowski, suwalski, świdnicki) utworzono punkty obsługi interesantów, które są wyposażone w sprzęt i oprogramowanie informatyczne. Pozwala to na bieżące udzielanie informacji interesantom, a efektem jest usprawnienie pracy sądów i odciążenie sekretariatów oraz zapewnienie bezpieczeństwa w sądzie na skutek zakwalifikowania punktów do stref ogólnodostępnych, a nadto wzmocnienie pozytywnego wizerunku sądów i resortu. Planuje się rozszerzanie sieci tych punktów z wykorzystaniem środków unijnych (projekt Transition Facility 2006).

W stosunku do sędziów, których wadliwa praca była źródłem skarg, stosowano środki dyscyplinujące.

Z informacji prezesów sądów apelacyjnych wynika, że łącznie ukarano co najmniej 122 sędziów, w tym:

- wobec 1 sędziego wszczęto postępowanie dyscyplinarne (okręg apelacji gdańskiej),
- wobec 1 sędziego wszczęto postępowanie wyjaśniające (okręg apelacji łódzkiej),
- wobec 3 sędziów wystąpiono z żądaniem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego (okręg apelacji krakowskiej),
- 114 sędziom zwrócono uwagę (najwięcej w okręgach apelacji poznańskiej, lubelskiej, łódzkiej, krakowskiej i warszawskiej),
- 3 sędziom wytknięto nieprawidłowości (okręg apelacji poznańskiej).

W 2005 r. uprawomocniło się 40 wyroków sądów dyscyplinarnych, mocą których wymierzono sędziom sądów powszechnych następujące kary dyscyplinarne:

- 12 sędziom - karę upomnienia,
- 18 sędziom - karę nagany,
- 1 sędziemu - karę usunięcia z zajmowanej funkcji,
- 2 sędziom - karę przeniesienia na inne miejsce służbowe,
- 3 sędziom - karę złożenia sędziego z urzędu,
- 3 sędziom - karę zawieszenia waloryzacji uposażenia,
- 1 sędziemu - karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem uposażenia.

Za nieprawidłowości w prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych ukarano 19 komorników, w tym:

- wobec 6 komorników skierowano wnioski do Krajowej Rady Komorniczej o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych (okręg apelacji szczecińskiej, lubelskiej, gdańskiej i białostockiej),
- 13 komornikom zwrócono uwagę (najwięcej w okręgu apelacji lubelskiej i krakowskiej).

Oprócz tego zawiadomiono prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez pracownika kancelarii komorniczej, który dokonał czynności w ramach egzekucji używając pieczęci komornika i składając za niego podpis (okręg apelacji białostockiej).

Wobec biegłych niewłaściwie wykonujących swoje obowiązki zastosowano następujące środki dyscyplinujące:

- 3 biegłym wymierzono karę grzywny (okręg apelacji gdańskiej i wrocławskiej),
- 1 biegłego skreślono z listy biegłych sądowych (okręg apelacji warszawskiej).

W stosunku do 9 pracowników administracyjnych niewłaściwie wykonujących swoje obowiązki, w tym 2 kierowników sekretariatów, zastosowano środki dyscyplinujące polegające, między innymi, na zwróceniu uwagi (okręg apelacji gdańskiej, lubelskiej, szczecińskiej).

Na skutek zawyżenia opłaty sądowej i nie przekazania jej na rachunek sądu rejonowego przez notariusza w apelacji poznańskiej, Rada Izby Notarialnej w trybie art. 45 ustawy prawo o notariacie przeprowadziła z nim rozmowę dyscyplinującą, a nadto zobowiązała wszystkie kancelarie do przekazywania sądom informacji o wysokości opłat sądowych pobieranych w każdym miesiącu.

IV. PROKURATURA

Skargi i wnioski dotyczące działalności organów prokuratury były kierowane zarówno do Ministerstwa Sprawiedliwości, jak i do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

Te pierwsze załatwiano w okresie od 1 stycznia do 1 grudnia 2005r. w b. Biurze Skarg, Wniosków i Lustracji Prokuratury Krajowej, zaś po tej dacie - w Wydziale Skarg i Wniosków Biura Ministra.

Sposób ich załatwienia został omówiony w ROZDZIALE II.

Natomiast skargi przesyłane do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury zostaną omówione w niniejszym rozdziale.

Ogólna charakterystyka ilościowa i tematyczna załatwionych skarg i wniosków w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury

Wpływające do organów prokuratury skargi i wnioski obywateli, były badane podobnie jak w Ministerstwie i w sądach, zgodnie z przepisami działu VIII kodeksu postępowania administracyjnego, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. (Dz. U. Nr 5 poz. 46) w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków, a także na podstawie przepisów zawartych w dziale IX regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury z dnia 11.04.1992r. (Dz. U. Nr 38 poz. 163 z późn. zm.).

Do wszystkich jednostek organizacyjnych prokuratury wpłynęło w 2005 r. łącznie 3.113 skarg, tj. o 34 (1 %) więcej niż w 2004 r. (3.079).

Działalności prokuratury dotyczyło 2.198 skarg (w 2004 r. – 3.079), zaś 915 (w 2004 r. - 998) – działalności pozostałych organów, w tym 584 - policji, w 2004 r. - 698.

Wpływ skarg w poszczególnych okręgach prokuratur apelacyjnych przedstawiał się następująco :

Okręg	2005 r.	2004 r.	+wzrost/-spadek
Białystok	232	313	- 81
Gdańsk	152	218	- 66
Katowice	412	373	+ 39
Kraków	358	375	- 17
Lublin	319	292	+ 27
Łódź	164	194	- 30
Poznań	179	386	- 207
Rzeszów	76	90	- 14
Szczecin	177	-	-
Warszawa	554	328	+ 226
Wrocław	490	510	- 20
Łącznie	3.113	3.079	+ 34

Z przedstawionej analizy wynika, że ogólny wpływ skarg do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury ma tendencję rosnącą. W porównaniu z 2004 r. skierowano ich więcej – o 34, tj. około 1 %. Nie jest to jednak zjawisko powszechne, albowiem odnotowano je tylko w trzech okręgach, tj. w apelacji warszawskiej (wzrost o 40,8%), katowickiej (9,5%) i lubelskiej (8,5%).

Stwierdzony w apelacji warszawskiej tak znaczny wpływ skarg, w tym do Prokuratury Apelacyjnej nadesłano ich aż 121 (w 2004 r. – 45), jest wynikiem wzrastającego obciążenia prokuratorów postępowaniami o dużym stopniu trudności i skomplikowanym charakterze, szczególnie w sprawach gospodarczych oraz potrzebą częstego udziału prokuratorów w postępowaniach sądowych. Ponadto część pracowników prokuratury, jak wynika z informacji szefa Prokuratury Apelacyjnej, to osoby z bardzo niewielkim doświadczeniem zawodowym, które odbywały aplikację pozaetatową i w początkowym okresie swojej pracy nie zawsze dobrze sobie radzą z wieloma problemami praktycznymi i prawnymi.

Ponadto wiele skarg skierowanych do organów prokuratury tej apelacji pochodziło od tych samych skarżących, np.: Wiery F., Andrzeja U., Anieli M., Janusza i Romana W., Jerzego P., Zbigniewa S., Piotra S.

Natomiast w pozostałych prokuraturach nastąpił spadek wpływu skarg nawet o 53,6 % (apelacja poznańska).

Na tę sytuację miała wpływ decyzja Prokuratora Apelacyjnego w Poznaniu, podjęta w 2004 r., dotycząca prawidłowego kwalifikowania pism do postępowania w trybie skargowym, a

nadto przeprowadzane w tym zakresie kontrole w jednostkach rejonowych o najwyższym wskaźniku ilości skarg.

Kierowane do powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury skargi na działalność prokuratorów i prokuratur, były zbliżone swoją problematyką do skarg z lat ubiegłych.

Najczęściej podnoszone w nich zarzuty dotyczyły prowadzonych bądź zakończonych postępowań i sprowadzały się do następujących problemów :

przewlekłego bądź biurokratycznego załatwienia spraw.....	319
bezczywności lub braku odpowiedzi na pisma i prośby.....	387
niewłaściwego zachowania się prokuratorów lub pracowników sekretariatów... 	251
innej działalności prokuratury związanej z toczącymi się postępowaniami.....	1.241

w tym między innymi :

- umorzenia lub odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego,
- nieprzestrzegania uprawnień procesowych stron,
- nieprawidłowego przeprowadzenia czynności,
- powierzchownej oceny materiału dowodowego,
- odmowy realizacji wniosków dowodowych,
- niewłaściwego sprawowania nadzoru prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym,
- odmowy udzielenia widzenia z zatrzymanym.

Przykłady skarg zasadnych obrazuje załącznik numer 3.

Wśród skarg na działalność innych organów przeważały zarzuty pod adresem policji w związku z wykonywaniem czynności odnoszących się do postępowań karnych – 584, (w 2004 r. – 698).

Dotyczyły one najczęściej :

- zaniechania przyjęcia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa,
- bezzasadnego zatrzymania lub legitymowania osób,
- nieprawidłowego bądź bezpodstawnego przeprowadzania interwencji,
- nieudokumentowania lub nieprawidłowego wykonywania czynności procesowych,

- braku obiektywizmu w przeprowadzanych czynnościach dowodowych z uwagi na więzy towarzyskie łączące funkcjonariuszy z jedną ze stron procesowych.

Przykłady skarg zasadnych na funkcjonariuszy policji obrazuje załącznik nr 4.

Pozostała w tej grupie część skarg, tj. 331 (w 2004 r. – 300), zawierała zarzuty pod adresem różnych instytucji, urzędów i ich pracowników.

Skarżący podnosili w nich, między innymi :

- beczynność rzecznika odpowiedzialności zawodowej lekarzy,
- odmowę zameldowania,
- nieprawidłowości w naliczaniu świadczeń przez ZUS i KRUS oraz pozbawienie praw do świadczeń z pomocy społecznej,
- złośliwe nękanie kontrolami przez funkcjonariuszy straży miejskiej.

Analiza tematyczna przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków

Przyjęcia interesantów odbywają się w każdej z prokuratur codziennie w godzinach urzędowania i raz w tygodniu - po godzinach pracy. Skarżących wysłuchują szefowie bądź ich zastępcy lub wyznaczeni prokuratorzy, a ewidencjonowanie skarg ustnych dokonuje się w dzienniku przyjęć, w którym odnotowuje się także przedmiot sprawy wraz z zajęтым stanowiskiem.

Problematyka zarzutów podnoszonych ustnie podczas osobistych przyjęć dotyczyła w istocie podobnych kwestii, do zgłaszanych w skargach pisemnych.

Najwięcej osób żądało informacji o stanie postępowań przygotowawczych, w których występowały w różnorodnym charakterze i zarzucało przewlekłość oraz brak obiektywizmu w tych postępowaniach. Część zaś kwestionowała wydane już decyzje merytoryczne, żądała zaskarżenia zapadłego w sądzie wyroku lub jego wzruszenia.

Natomiast poza sferą spraw karnych, najczęściej zgłaszano prośby o udzielenie porady lub pomocy prawnej z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego, administracyjnego itp.

Domagano się między innymi podjęcia interwencji w sprawach naruszenia i ustalenia prawa własności, eksmisji z lokalu, zastosowania przymusowego leczenia odwykowego itp.

Wśród skarżących nadal, tak jak w roku ubiegłym, zgłaszały się osoby nastawione roszczeniowo, żądające natychmiastowej interwencji w sprawach nie wymagających takich

działań lub podnoszące te same zarzuty od wielu lat i nie przyjmujące do wiadomości żadnych udzielonych pouczeń bądź informacji odmiennych od ich oczekiwań.

Liczba interesantów przyjętych w poszczególnych prokuraturach apelacyjnych:

APELACJE	2005 r.		2004 r.	
	przyjęto ogółem	w tym przez kierowników jednostek organizacyjnych	przyjęto ogółem	w tym przez kierowników jednostek organizacyjnych
Warszawa	1878	863	3133	1406
Białystok	3657	1490	3442	1178
Gdańsk	4169	1905	4878	2432
Katowice	6804	2132	6803	3177
Kraków	3411	1782	2880	1543
Lublin	12492	4642	12922	4778
Łódź	3350	1418	2703	1158
Poznań	5100	3064	4897	3022
Rzeszów	1995	903	2369	856
Szczecin	60	9	-	-
Wrocław	2858	1168	2699	1269

Przyczyny i źródła powstawania skarg

Nadal głównym źródłem skarg, jak wykazała analiza sprawozdań nadesłanych przez szefów prokuratur apelacyjnych, jest:

- przeświadczenie skarżących o nieograniczonych uprawnieniach prokuratury – jako instytucji władnej do podejmowania interwencji w różnych organach, nie wyłączając sądów,
- traktowanie instytucji skarg jako nadzwyczajnego środka odwoławczego bądź instrumentu wywierania nacisku w kierunku zmiany niekorzystnych dla siebie decyzji merytorycznych kończących postępowanie,
- nieznamość prawa bądź dowolna jego interpretacja, a nadto naruszanie gwarancji procesowych stron,
- zwłoka w nadawaniu biegu zawiadomieniom o przestępstwach lub środkom odwoławczym,
- nienależyte uzasadnianie faktyczne i prawne podejmowanych decyzji,
- niewłaściwe zachowanie prokuratorów i funkcjonariuszy policji w bezpośrednich kontaktach z uczestnikami postępowań.

Istotnym podłożem szeregu skarg jest również subiektywne przekonanie skarżących o własnych racjach, a także:

- niezadowolenie stron i innych uczestników postępowań ze sposobu merytorycznego ich zakończenia,
- dążenie do zmiany wydanej decyzji po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych,
- niewłaściwy nadzór prokuratora nad czynnościami funkcjonariuszy policji i innych organów oskarżycielskich.
- przewlekłość postępowań przygotowawczych,
- niewłaściwe wykonywanie czynności procesowych - zwłaszcza dowodowych,
- nieterminowe reagowanie na pisma i wnioski stron oraz innych uczestników postępowania, a także na wnoszone skargi.

Inne źródła skarg leżące poza prokuraturą, to:

- niespójność prawa i związana z tym możliwość dokonywania różnorakiej interpretacji przepisów,
- traktowanie urzędu prokuratorskiego jako bezpłatnej instytucji udzielającej porad prawnych,
- przeciążenie pracą kadry prokuratorskiej, niedostatki personalne w pionie administracyjnym oraz brak odpowiedniego sprzętu, zwłaszcza na szczeblu prokuratur rejonowych w mniejszych aglomeracjach miejskich.

Terminowość, skuteczność oraz sposób załatwiania skarg z uwzględnieniem podstawowych błędów i zaniedbań

Na wszystkich szczeblach prokuratury, postępowania skargowe są prowadzone w oparciu o wymienione na wstępie przepisy, co pozwala na wyodrębnienie spośród wpływającej korespondencji pism stanowiących w istocie zawiadomienia o przestępstwie, wnioski dowodowe lub procesowe, zażalenia, czy też pisma, o których mowa w § 201 regulaminu wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury. Tego rodzaju korespondencja, jako niebędąca skargami ani wnioskami w rozumieniu przepisów art. 227 i art. 241 kpa., podlega rozpoznaniu we właściwym trybie procesowym.

Nadzór nad prawidłowością załatwiania skarg sprawują z reguły osobiście szefowie poszczególnych jednostek prokuratury lub ich zastępcy, a rozpoznawaniem - zajmują się wyznaczeni prokuratorzy.

Badanie skarg następowało w oparciu o akta główne i podręczne postępowań, których skarga dotyczyła, a w przypadku, gdy sprawa była objęta nadzorem prokuratury okręgowej bądź prokuratury apelacyjnej, kontrolowano także akta nadzoru w celu wszechstronnego wyjaśnienia przedmiotu skargi.

W razie konieczności odbierano stosowne wyjaśnienia od prokuratorów i ich przełożonych, referentów spraw, pracowników sekretariatu, a niejednokrotnie stron.

W sytuacji, gdy zachodziła konieczność sprecyzowania zarzutów - z autorami skarg przeprowadzano dodatkowe rozmowy lub nawiązywano korespondencję.

Z 3.056 skarg załatwionych w organach prokuratury, w terminie do 1 miesiąca rozpatrzono 2.767 (90,5%), w 2004 r. - 2.860 (92,2%). Z przekroczeniem wskazanego okresu rozpatrzono 289 skarg (9,5%), w 2004 r. – 243 (7,8 %).

Terminowość załatwiania skarg w poszczególnych okręgach apelacyjnych :

Apelacja	skargi załatwione ogółem	do jednego miesiąca	odsetek	powyżej jednego miesiąca	odsetek
Warszawa	545	468	85,9%	77	14,1%
Wrocław	478	443	92,7%	35	7,3%
Katowice	403	375	93%	28	7%
Kraków	342	302	88,3%	40	11,7%
Lublin	320	302	94,4%	18	5,6%
Białystok	222	194	87,4%	28	12,6%
Szczecin	178	157	88,2%	21	11,8%
Poznań	176	158	89,8%	18	10,2%
Łódź	164	152	92,7%	12	7,3%
Gdańsk	153	144	94,1%	9	5,9%
Rzeszów	75	72	96%	3	4%
Łącznie	3056	2767	90,5%	289	9,5%

W wypadkach przewidywanego przekroczenia terminu rozpatrzenia skargi, powiadamiano skarżących o przyczynach zwłoki wskazując termin, do którego skarga zostanie rozpatrzona.

Przyczynami opóźnienia w zbadaniu skargi były najczęściej: trudności w skompletowaniu akt niezbędnych do rozpoznania zarzutów wynikające niejednokrotnie z okoliczności niezależnych od prokuratury np. oczekiwanie na akta z policji, braki w obsadzie kadrowej lub spiętrzenie z innymi bieżącymi zadaniami służbowymi.

Odnośnie skarg, które zgodnie z przepisami należało przekazać w ciągu siedmiu dni innym organom, terminowość ich załatwienia przedstawia się następująco :

Apelacje	w terminie 7 dni	powyżej 7 dni
Lublin	111	3
Wrocław	97	8
Poznań	67	9
Kraków	54	2
Białystok	38	0
Szczecin	28	2
Gdańsk	28	1
Katowice	27	11
Rzeszów	19	0
Warszawa	16	1
Łódź	12	2
Łącznie	497	39

Z powyższego wynika, że w dwóch apelacjach: rzeszowskiej i białostockiej, wszystkie skargi, które wpłynęły do organów prokuratury, zostały przekazane w ustawowym 7 dniowym terminie, natomiast jego największe przekroczenie odnotowano w apelacjach: katowickiej, poznańskiej i wrocławskiej.

Jakkolwiek w 2005 r. zauważa się poprawę terminowości załatwienia skarg, gdyż tylko 39 przekazano po 7 dniach, a w 2004 r. - 54, to jednak zdarzają się nadal uchybienia i nieprawidłowości skutkujące przeterminowaniami, a do najczęściej spotykanych zaliczyć należy: wadliwe kwalifikowanie pism kwestionujących czynności podejmowane w toku postępowania przygotowawczego jako skargi i rozpoznawanie ich w trybie przepisów kpa., a badanie korespondencji skargowej w trybie przepisów kpk..

Budzi również zastrzeżenia:

- niepowiadamianie zainteresowanych o przyczynach zwłoki w rozpoznawaniu ich korespondencji,
- powierzchowne i niepełne wyjaśnianie podnoszonych zarzutów,
- rozpoznawanie skarg na czynności funkcjonariuszy policji nie pozostających w związku z prowadzonymi postępowaniami przygotowawczymi,
- udzielanie ustnych odpowiedzi na pisemne skargi lub nieuzasadnione wzywianie skarżących do siedziby prokuratury.

Z informacji prokuratorów apelacyjnych wynika, że odpowiedzi udzielane na skargi redagowano w sposób przystępny dla przeciętnego obywatela, ustosunkowując się do

podniesionych zarzutów, ze wskazaniem podstaw merytorycznych i prawnych zajętego stanowiska.

Odpisy odpowiedzi udzielanych skarżącym, przesyłano prokuratorom, których działalności skarga dotyczyła - do wiadomości i wykorzystania, w celu uniknięcia podobnych nieprawidłowości.

Z 1.962 rozpatrzonych skarg na organy prokuratury, za zasadne uznano 261 (13,3%), w 2004 r. - 298 (15%), za niezasadne – 1.701 (86,7%), w 2004 r. – 1.656 (85%).

W poszczególnych okręgach apelacji ilość skarg zasadnych przedstawiała się następująco :

Apelacja	skargi ogółem	skargi zasadne	odsetek
Warszawa	415	44	10,6%
Katowice	316	45	14,2%
Wrocław	277	46	16,6%
Kraków	228	34	14,9%
Lublin	139	14	10,1%
Łódź	123	18	14%
Białystok	120	6	5%
Szczecin	115	30	26,1%
Gdańsk	99	10	10,1%
Poznań	84	9	10,7%
Rzeszów	46	5	10,9%
Łącznie	1.962	261	13,3 %

Najwyższą zasadność skarg odnotowano w okręgach apelacji: szczecińskiej, wrocławskiej, krakowskiej, katowickiej i łódzkiej, przy czym jedynie w: katowickiej, wrocławskiej i krakowskiej wskaźnik ten idzie w parze z wysokim wpływem skarg.

Najmniej skarg zasadnych stwierdzono w apelacjach: rzeszowskiej, poznańskiej, warszawskiej, gdańskiej, lubelskiej i białostockiej.

Przykłady skarg zasadnych na działalność organów prokuratury obrazuje załącznik nr 3.

Uznanie skargi za zasadną skutkowało nie tylko usunięciem stwierdzonych nieprawidłowości, ale także podjęciem wobec winnych – różnego rodzaju środków dyscyplinujących.

W 404 sprawach skierowano do właściwych prokuratorów wytyki z poleceniem prawidłowego załatwienia sprawy: w okręgu apelacji białostockiej – 140, wrocławskiej – 93, krakowskiej – 36, lubelskiej – 30, szczecińskiej – 29, warszawskiej – 26, katowickiej – 25, łódzkiej – 18, gdańskiej - 7. W poznańskiej i rzeszowskiej nie odnotowano tego rodzaju działań.

W przypadku skarg niezasadnych, wskazywano właściwy tryb postępowania, lecz pomimo wszechstronnego wyjaśnienia zarzutów, wielu skarżących nie przyjmowało do wiadomości przekazywanej im argumentacji, niezgodnej z ich oczekiwaniami i ponawiało korespondencję.

Kolejne skargi dotyczące kwestii już wcześniej wyjaśnionych były, po uprzednim zawiadomieniu skarżących, pozostawiane bez biegu zgodnie z art. 239 kpa. oraz § 324 cyt. regulaminu.

Natomiast na skutek skarg sygnalizujących potrzebę podejmowania interwencji na rzecz obywateli kierowano do sądów stosowne powództwa i wnioski, np. w sprawach o zasądzenie lub podwyższenie alimentów, o pozbawienie, ograniczenie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej, o zaprzeczenie ojcostwa, skierowanie na leczenie odwykowe, a także występowano do właściwych organów administracyjnych.

Ilość interwencji obrazuje poniższa tabela:

Apelacje	interwencje ogółem	interwencje skuteczne
Katowice	348	270
Łódź	64	32
Szczecin	63	44
Wrocław	56	54
Kraków	39	20
Lublin	10	0
Rzeszów	9	8
Białystok	4	4
Warszawa	4	3
Poznań	3	3
Gdańsk	1	1
Łącznie	601	439

Przykłady skutecznych interwencji prokuratorskich przedstawia załącznik nr 5.

Działania podejmowane w celu likwidacji źródeł skarg i poprawy sposobu ich rozpatrywania

Konkluzje zawarte w ubiegłorocznej Informacji o sposobie załatwiania skarg i wniosków, były omawiane na naradach i szkoleniach, a także uwzględniane w działalności wizytacyjnej.

W celu likwidacji bądź ograniczenia źródeł skarg:

- obejmowano sprawy, których skargi dotyczyły - nadzorem służbowym prokuratorów okręgowych bądź apelacyjnych,
- przeprowadzano doraźne lub planowane kontrole wybranych zagadnień połączone z instruktażem,
- dokonywano lustracji i wizytacji w ramach nadzoru służbowego i instancyjnego z uwzględnieniem również problematyki skargowej,
- uwzględniano w harmonogramach przedsięwzięć organizacyjnych dostrzeżone uchybienia,
- występowano do różnych instytucji, w trybie art. 19 kpk i 23 kpk, o wyeliminowanie stwierdzonych uchybień,
- omawiano dostrzeżone błędy i nieprawidłowości na naradach służbowych i wewnętrznych,
- przeprowadzano szkolenia zawodowe pracowników prokuratorskich i administracyjnych,
- stosowano wobec winnych uchybień: wytyki służbowe, zwrócenie uwagi, upomnienie oraz wydawano polecenia służbowe z obowiązkiem poinformowania o terminie i sposobie wykonania czynności (dotyczy to co najmniej 404 prokuratorów, najwięcej z apelacji białostockiej i wrocławskiej),
- zobowiązywano prokuratorów do sporządzania comiesięcznych analiz spraw zawieszonych i długotrwałych.

Dla poprawy rozpatrywania skarg i wniosków w przyszłości, konieczne jest:

- dokonywanie okresowych analiz skarg oraz opracowywanie wystąpień służących eliminowaniu stwierdzonych uchybień,
- dalsze przekazywanie do podległych jednostek pism instruktażowych dotyczących ewidencjonowania skarg i sposobu ich załatwiania,
- obejmowanie problematyki skargowej zakresem wizytacji i lustracji,

- szkolenie prokuratorów, aplikantów i pracowników administracyjnych w przedmiocie postępowania skargowego,
- przywiązywanie większej wagi do kultury urzędowania,
- stosowanie adekwatnych do przewinień, środków dyscyplinujących wobec osób winnych zaniedbań,
- uczestnictwo prokuratorów w szkoleniach funkcjonariuszy policji i omawianie najczęściej popełnianych błędów,
- zwiększenie efektywności wewnętrznego nadzoru służbowego nad pracą policji i konsekwentne egzekwowanie wydawanych poleceń,
- bliższa współpraca ze środkami masowego przekazu.

Poprawa poziomu pracy prokuratorów we wszystkich obszarach działalności powinna wpływać na ograniczenie źródeł skarg, a rysująca się perspektywa stabilizacji kadry prokuratorskiej będzie służyć temu celowi.

V. WIĘZIENICTWO

Wstęp

Instytucja skarg, próśb i wniosków pozostaje ważnym źródłem informacji o stanie więziennictwa i o jego społecznym odbiorze. Poprzez jej pryzmat można dokonywać ocen atmosfery i nastrojów panujących wśród osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, trafności wprowadzanych rozwiązań prawnych i potrzeby dokonywania ewentualnych zmian w celu poprawy funkcjonowania jednostek organizacyjnych więziennictwa. Ujawniane w toku badania skarg nieprawidłowości i uchybienia umożliwiają wprowadzenie niezbędnych przedsięwzięć zapobiegających ich wystąpieniu w przyszłości i tym samym przyczyniają się do likwidacji ich źródeł.

Skargi, prośby i wnioski w jednostkach organizacyjnych więziennictwa rozpoznaje się i załatwia w oparciu o przepisy Kodeksu karnego wykonawczego i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków skarg i próśb osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 151 poz. 1467).

W roku 2005 ponownie zanotowano wzrost liczby skarg wnoszonych przez osadzonych na działalność Służby Więziennej, co niewątpliwie w dużym stopniu związane było ze wzrostem liczby osób przebywających w jednostkach penitencjarnych. Jednocześnie, w porównaniu do roku 2004, zanotowano zmniejszenie się ilości skarg uznanych za zasadne.

W niniejszej informacji omówiono m.in. ogólną charakterystykę ilościową i tematyczną skarg, próśb i wniosków, dotyczących działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, uwzględniając zarówno sprawy podlegające rozpatrzeniu i merytorycznemu załatwieniu przez Służbę Więzienną, jak i przekazane więziennictwu przez organy poza więzienne jedynie w celu udzielenia informacji i wyjaśnień co do zasadności zarzutów podnoszonych przez autorów skarg, kierowanych do tych organów, przyczyny i źródła

powstawania skarg, a także działania podejmowane w celu ich likwidacji i poprawy działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej.

Ogólna charakterystyka ilościowa skarg, próśb i wniosków

W 2005 r. do organów Służby Więziennej wpłynęło 15.078 skarg w sprawach osób pozbawionych wolności, w tym 3841 skarg przekazanych kierownikom jednostek organizacyjnych więziennictwa przez organy poza więzienne w celu udzielenia informacji i wyjaśnień niezbędnych tym organom do załatwienia skarg osadzonych we własnym zakresie oraz 13 skarg, które nie dotyczyły działalności Służby Więziennej. Ponadto z poprzedniego okresu sprawozdawczego pozostało do załatwienia łącznie 463 skargi (w tym 91 spraw wymagających udzielenia informacji i wyjaśnień organom poza więziennym).

W 2005 r. rozpatrzono ogółem 15.040 skarg, z których 11.201 załatwiono we własnym zakresie, a na 3.826 skarg udzielono informacji i wyjaśnień organom poza więziennym - na ich żądanie; ponadto 13 skarg, nie dotyczących działalności więziennictwa przekazano, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego organom właściwym do ich załatwienia. Do rozpatrzenia w 2006 r. pozostało łącznie 501 skarg (w tym 106 wymagających udzielenia informacji i wyjaśnień instytucjom spoza więziennictwa).

Szczegółowe dane, dotyczące m.in. ilości skarg, próśb i wniosków rozpatrzonych i załatwionych w więziennictwie w 2005r., w porównaniu do 2004r., przedstawia poniższa tabela (nr 1).

Tabela nr 1

Zestawienie skarg, próśb i wniosków w sprawach osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych rozpatrzonych i załatwionych przez kierowników jednostek organizacyjnych Służby Więziennej w 2005 r. – w porównaniu do roku 2004.

Wyszczególnienie		Rok		Różnica	
		2005	2004	ilość (+/-)	% (+/-)
Sprawy załatwione ogółem (skargi, próśby i wnioski),		62.191	60.191	2.000	3,32
1. Skargi ogółem		15.040*	13.987	1.053	7,53
W tym załatwione	pozytywnie	296	308	-12	-3,90
	negatywnie	10.891	9.746	1.145	11,54
	w inny sposób	3.853	3.933*	-80	-2,03
Pozostało do załatwienia na rok następny		501	464	37	7,97
2. Prośby ogółem		47.039	46.183	856	1,85
W tym załatwione	pozytywnie	26.921	26.001	917	3,53
	negatywnie	10.170	10.500	-330	-3,14
	w inny sposób	9.948	9.682	266	2,75
Pozostało do załatwienia na rok następny		262	406	-144	-35,47
3. Wnioski ogółem		3	21	-18	-85,71
W tym załatwione	pozytywnie	3	10	-7	-70,00
	negatywnie	-	4	-4	-100,00
	w inny sposób	-	7	-7	-100,00
Pozostało do załatwienia na rok następny		-	-	-	-

* w liczbie tej - w odniesieniu do 2005r. - ujęto 3.826 skarg przekazanych kierownikom jednostek organizacyjnych SW przez podmioty uprawnione do załatwiania skarg osadzonych we własnym zakresie – w celu udzielenia wyjaśnień i informacji niezbędnych do załatwienia skargi(z których 13 uznano za zasadne) oraz 13 skarg przekazanych wg Kpa, a w odniesieniu do 2004r. - odpowiednio: 3.530 i 6 skarg.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że w 2005 r. nastąpił – w porównaniu do 2004 r. – wzrost (o 3,32 %) ogółu spraw załatwionych przez organy Służby Więziennej; o 7,53 % zwiększyła się liczba skarg, natomiast liczba próśb zwiększyła się o 2,08 %. Dane te obejmują także skargi przekazane kierownikom jednostek organizacyjnych Służby Więziennej przez organy spoza więziennictwa, uprawnione do załatwiania skarg osadzonych we własnym zakresie - w celu udzielenia informacji i wyjaśnień niezbędnych do załatwienia skargi (25,44 % ogółu skarg). Najczęściej wyjaśnień żądały sądy – na 2.711 skarg, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich – na 960 oraz prokuratury – na 77, a w 59 przypadkach - inne organy. Z wyłączeniem powyższych spraw kierownicy jednostek organizacyjnych więziennictwa rozpatrzyli i załatwili merytorycznie w 2005 r. łącznie 11.201 skarg, co w porównaniu do 2004 r. (10.451) stanowi wzrost o 7,18 % w sytuacji, gdy od stycznia do grudnia 2005r. zwiększyła się o 2.587 osób liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Z danych statystycznych Centralnego Zarządu Służby Więziennej wynika, że w dniu 31 grudnia 2004 r. na stanie ewidencyjnym zakładów karnych i aresztów śledczych przebywało ogółem 80.368 osadzonych, a w dniu 31 grudnia 2005 r. – 82.955 ¹⁾

W 2005 r., przy wzroście stanu osadzonych, zwiększyła się o 7,19 % ogólna liczba skarg na działalność jednostek organizacyjnych więziennictwa, rozpatrzonych i załatwionych w okręgowych inspektoratach i podległych im jednostkach penitencjarnych w porównaniu do roku 2004 oraz o 7,87 % wzrosła liczba skarg przekazanych więziennictwu przez organy spoza więziennictwa w celu udzielenia informacji i wyjaśnień niezbędnych tym organom do załatwienia skargi we własnym zakresie.

W omawianym okresie w 829 przypadkach więziennictwo poinformowało o sposobie załatwienia skarg w sprawach osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych organy władzy publicznej, instytucje albo organizacje społeczne, w tym m.in. Kancelarię Prezydenta (9 skarg), Kancelarię Premiera (23), Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich (178) oraz posłów (3), senatorów (1), sądy (238), prokuratury (85), a także inne organy i instytucje (292 skargi).

W 2005 r. przyjęto w więziennictwie ogółem 11.873 interesantów w sprawach dotyczących osób pozbawionych wolności. Najczęściej zwracano się do dyrektorów zakładów

¹⁾ Według danych Biura Informacji i Statystyki CZSW.

karnych i aresztów śledczych, którzy przyjęli łącznie 8.067 osób oraz do dyrektorów okręgowych (50 osób).

Ogólna charakterystyka tematyczna skarg i próśb

Tematyka skarg wnoszonych przez osoby tymczasowo aresztowane i pozbawione wolności, rozpatrzonych i załatwionych przez kierowników jednostek organizacyjnych Służby Więziennej praktycznie od wielu lat nie zmienia się. Osadzeni w swoich skargach podnoszą najczęściej sprawy związane z opieką zdrowotną, traktowaniem przez funkcjonariuszy i pracowników, warunkami bytowymi, sposobem załatwienia ich wcześniejszych skarg oraz kwestiami dotyczącymi przetransportowania do innych jednostek penitencjarnych. Problematykę skarg ilustruje poniższa tabela (nr 2).

Tabela nr 2

Zestawienie zarzutów zawartych w skargach w sprawach osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, rozpatrzonych i załatwionych przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej w 2005 r. – w porównaniu do roku 2004.

Wyszczególnienie	Rok				różnica (r. 1:3)	
	2005	w tym zasadne	2004	w tym zasadne	ilość (+/-)	% (+/-)
0	1	2	3	4	5	6
Opieka zdrowotna	3118	40	2898	34	220	7,59
Traktowanie przez funkcjonariuszy	2625	18	2499	22	126	5,04
Inne sprawy	1529	34	1355	35	174	12,84
Warunki bytowe	1213	23	980	37	234	23,88
Sposób załatwienia skargi	1027	36	933	40	94	10,08
Transportowanie	698	23	829	23	-131	-15,8
Korespondencja	442	21	447	26	-4	-1,12

Depozyty	343	36	396	40	-53	-13,38
Zatrudnienie	264	6	234	11	30	12,82
Decyzje komisji penitencjarnej	255	6	271	6	-16	-5,90
Kary dyscyplinarne	238	2	188	4	50	26,6
Widzenia	236	7	230	9	6	2,61
Paczki	173	15	143	14	30	20,98
Traktowanie przez z współosadzonych	142	2	159	1	-17	-10,69
Przepustki	108	3	135	1	-27	-20,00
Realizacja zakupów	96	4	66	4	30	45,45
Pomoc postpenitencjarna	52	2	67	1	-15	-22,39

W porównaniu do 2004 r. zanotowano wzrost o 45,45 % skarg dotyczących realizacji zakupów (96), o 26,6 % - dotyczących kar dyscyplinarnych (238), o 23,88% - dotyczących warunków bytowych (1213), o 20,98 % - dotyczących paczek (173), o 12,82 % - dotyczących zatrudnienia, o 10,08 % - dotyczących sposobu załatwienia skargi (1027). Wzrosła także o 12,84% liczba skarg związanych z innymi sprawami związanymi z pobytem w zakładzie karnym i areszcie śledczym (1529, w tym 34 zasadne).

Jak wynika z danych liczbowych zawartych w powyższej tabeli w porównaniu do roku ubiegłego nastąpił także wzrost o 7,59 % liczby skarg na opiekę zdrowotną (z 2898 w 2004 r. do 3118 w 2005 r.). W skargach tych podnoszono m.in. zarzuty dotyczące: leczenia (2119, w tym 15 zasadnych), traktowania pacjentów przez personel medyczny (342, w tym 9 zasadnych) oraz wadliwej organizacji służby zdrowia (78, w tym 5 zasadnych). Odnotowano także wzrost liczby skarg na niewłaściwe traktowanie przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej wynoszący 5,04 % (z 2499 w 2004 r. do 2625 w 2005 r.). Osoby wnoszące skargi formułowały zarzuty dotyczące: agresji werbalnej (262, w tym 1 zasadna), pobicia (74, w tym 1 zasadna), użycia środków przymusu bezpośredniego (41) oraz innych form nieprawidłowego traktowania

(2260, w tym 16 zasadnych). W grupie skarg na warunki bytowe podnoszono m.in. zarzuty dotyczące: warunków panujących w pomieszczeniach mieszkalnych (396, w tym 7 zasadnych), wyżywienia (319, w tym 6 zasadnych), oraz przebywania z osobami palącymi wyroby tytoniowe (101, w tym 5 zasadnych).

W porównaniu do 2004 r. zanotowano wzrost o 10,08 %, ilości skarg na sposób załatwiania skargi (z 933 w roku 2004, do 1027 w roku 2005), co ma niewątpliwie związek z obowiązującym już ponad 2 lata przepisem § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 151, poz. 1467), który nakłada na dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych obowiązek pouczenia wnoszącego skargę o możliwości złożenia skargi na sposób jej załatwiania do właściwego dyrektora okręgowego.

Zanotowano spadek o 22,39 % liczby skarg dotyczących pomocy postpenitencjarnej (52), o 20,0 % - przepustek (108), o 15,8 % - transportowania (698), o 13,38 % - depozytów (343) oraz o 10,69 % traktowania przez współosadzonych (142).

Odnotowano również zmniejszenie się ilości skarg na postępowanie z korespondencją (z 447 w 2004 r. do 442 w 2005 r.), oraz na decyzje komisji penitencjarnej (z 271 w 2004 r. do 255 w 2005 r.).

Odnotowano 6 przypadków wniesienia skarg w kontekście naruszania praw człowieka osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych z powodu ich dyskryminowania ze względów narodowych czy etnicznych lub wyznawanej religii.

Spośród ogółu skarg, rozpatrzonych i załatwionych w 2005 r. przez kierowników jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, 283 uznano za zasadne (w tym 257 w okręgowych inspektoratach i podległych im jednostkach); 10.579 skarg załatwiono negatywnie, a 339 skarg w inny sposób²⁾.

Zarzuty zawarte w skargach, których kierownicy jednostek organizacyjnych Służby Więziennej nie załatwiali merytorycznie, a jedynie udzielali na nie wyjaśnień i informacji organom uprawnionym do załatwiania skarg w sprawach osób pozbawionych wolności we własnym zakresie, dotyczyły najczęściej decyzji komisji penitencjarnej. Tego typu spraw w 2005 r. było 1.015 (wzrost o 16,40 %), przy czym kierowano je głównie do sądów penitencjarnych (987), a tylko w niektórych przypadkach do innych organów (28). Zarzuty na opiekę zdrowotną wnoszone były zwłaszcza do Rzecznika Praw Obywatelskich (408) i sądów (277).

²⁾ Liczba skarg załatwionych w inny sposób nie obejmuje spraw, na które udzielono wyjaśnień i informacji organom uprawnionym do załatwiania skarg we własnym zakresie (3720) oraz przekazanych według kpa (13).

W grupie spraw dotyczących traktowania osadzonych przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej (508) kierownicy jednostek organizacyjnych Służby Więziennej udzielali wyjaśnień głównie sądom (255) i Rzecznikowi Praw Obywatelskich (226); niemal wyłącznie do sądów zwracali się skarżący w sprawach dotyczących przepustek i zezwoleń na opuszczanie zakładu karnego (554) oraz karania dyscyplinarnego (384).

Zarzuty zawarte w skargach kierowanych przez osadzonych do organów pozawięziennych przedstawiono w poniższej tabeli (nr 3).

Tabela nr 3

Zestawienie zarzutów zawartych w 2005 r. w skargach przekazanych kierownikom jednostek organizacyjnych Służby Więziennej przez podmioty uprawnione do załatwiania skarg we własnym zakresie w celu udzielenia informacji i wyjaśnień – w porównaniu do roku 2004.

Wyszczególnienie	rok		różnica (r. 1:2)	
	2005	2004	Ilość (+/-)	% (+/-)
<i>0</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Decyzje komisji penitencjarnej	1.015	872	143	16,40
Opieka zdrowotna	722	787	-65	-8,26
Przepustki	554	450	104	23,11
Traktowanie przez funkcjonariuszy	508	438	70	15,98
Kary dyscyplinarne	384	339	45	13,27
Warunki bytowe	324	210	114	54,29
Inne sprawy	277	323	-46	-14,24
Korespondencja	86	97	-11	-11,34
Transportowanie	79	90	-11	-12,22
Zatrudnienie	67	65	2	3,08
Widzenia	43	59	-16	-27,19
Sposób załatwienia skargi	39	38	1	2,63
Depozyty	37	28	9	32,14
Traktowania przez współosadzonych	34	62	-28	-45,16
Paczki	32	21	11	52,38
Pomoc postpenitencjarna	14	8	6	75,00
Realizacja zakupów	12	14	-2	-14,29

Generalnie jednostki organizacyjne więziennictwa załatwiały skargi w terminach określonych obowiązującymi przepisami.

Opóźnienia w rozpatrywaniu niektórych skarg, wynikały przede wszystkim ze złożoności zarzutów, odnoszących się nieraz do działalności kilku jednostek penitencjarnych, co w konsekwencji powodowało trudności w szybkim skompletowaniu dokumentacji niezbędnej w postępowaniu skargowym czy też absencji z przyczyn usprawiedliwionych funkcjonariuszy bądź pracowników, których wyjaśnienia były niezbędne do właściwego rozpoznania zarzutów zawartych w skargach.

Niektórzy z osadzonych kierują bardzo liczne skargi do różnych organów, powtarzając zawarte w nich zarzuty i w takich sytuacjach zdarza się, że dokumentacja niezbędna do rozpatrzenia tych zarzutów jest przedmiotem badania w innym organie, co powoduje znaczne wydłużenie terminu załatwiania konkretnej skargi. Przedłużenie prowadzonego postępowania skargowego miało również miejsce wówczas, gdy zachodziła konieczność uzupełnienia zgromadzonego pierwotnie materiału dowodowego o dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty.

Z reguły zainteresowani byli informowani o okolicznościach, które miały wpływ na przedłużenie prowadzonego postępowania oraz o przewidywanym terminie jego zakończenia.

Oprócz skarg, jednostki organizacyjne więziennictwa załatwiały również prośby, kierowane w różnych sprawach do organów Służby Więziennej. W 2005r. kierownicy jednostek organizacyjnych Służby Więziennej mieli do rozpatrzenia ogółem 47.407 próśb, w tym 106, które nie podlegały załatwieniu przez więziennictwo (408 pozostało z 2004 r., a 46.999 wpłynęły w okresie sprawozdawczym) – wzrost o 1,75 % w stosunku do 2004 r., z których załatwiono 47.145: 87 Centralny Zarząd Służby Więziennej, 462 - Biuro Informacji i Statystyki, działające przy CZSW, a 46.596 - dyrektorzy okręgowi oraz kierownicy podległych im jednostek organizacyjnych; 106 próśb w sprawach, które nie należały do kompetencji Służby Więziennej – przesłano do załatwienia innym właściwym organom. Do załatwienia w 2006 r. pozostało - według stanu na dzień 31 grudnia 2005r. - 262 prośby.

Problematykę próśb przedstawia poniższa tabela (nr 4).

Tabela nr 4

Problematyka próśb w sprawach osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych podlegających rozpatrzeniu i załatwieniu w 2005 r. – w porównaniu do roku 2004.

lp.	Wyszczególnienie	Rok		różnica	
		2005 r.	2004 r.	Ilość (+/-)	% (+/-)
1	2	3	4	5	6
1	Wydanie zaświadczenia	18.170	18.811	-541	-3,41
2	Przetransportowanie	11.693	11.214	479	4,27
3	Udzielenie informacji	4.770	4.190	580	13,84
4	Skierowanie do nauczania	858	862	-4	-0,46
5	Skierowanie do pracy	1.145	1.482	-337	-22,74
6	Inne sprawy	10.665	10.019	646	6,47
7	Razem (w. 1 do 6)	47.301	46.578	723	1,55
8	Sprawy nie dotyczące więziennictwa – przekazane wg Kpa	106	11	95	863,64
9	Ogółem (w. 7+8)	47.407	46589	818	1,76

W analizowanym okresie do jednostek organizacyjnych Służby Więziennej wpłynęło również 6 pism zakwalifikowanych jako wnioski.

Przyczyny i źródła skarg

Zasadniczym źródłem powstawania większości skarg jest sam fakt przebywania w jednostce penitencjarnej i wynikające z tego ograniczenie możliwości decydowania o sobie oraz konieczność podporządkowania się w tym zakresie innym ludziom. Sytuacja taka rodzi frustracje u wielu osób tymczasowo aresztowanych i skazanych przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych i powoduje takie zachowania, które mają na celu zredukowanie napięcia wywołanego poprzez brak możliwości zrealizowania wielu swoich potrzeb. Stąd też stosunkowo duża liczba osób pozbawionych wolności chętnie korzysta z instytucji skarg, próśb i wniosków, która w wielu przypadkach pełni rolę swoistego wentyla bezpieczeństwa przyczyniającego się do minimalizowania napięć u osób trudno adoptujących się do warunków izolacji więziennej.

Znaczna ilość skarg spowodowana jest nagłym zdarzeniem, sytuacją życiową, trudnościami w zaakceptowaniu zmian w dotychczasowym życiu, odizolowaniem od świata zewnętrznego, stanowi tzw. odreagowanie, pozwala rozładować emocje z tym związane. Za przyjęciem także tego argumentu przemawia stosunkowo niewielka ilość skarg zgłaszanych w trakcie wizytacji cel w bezpośrednich rozmowach w zakładach karnych i aresztach śledczych przez inspektorów

Centralnego Zarządu Służby Więziennej i okręgowych inspektoratów Służby Więziennej, które odbywają się pod nieobecność personelu jednostki kontrolowanej.

W populacji więziennej nierzadko spotyka się osoby o nieprawidłowo ukształtowanej osobowości, ze skłonnością do zajmowania postaw roszczeniowych, chętnie manifestujących swoje niezadowolenie z warunków i wymogów w jakich w jednostce penitencjarnej muszą funkcjonować i w takich przypadkach możliwość napisania skargi zastępuje często zachowania autoagresywne czy agresywne skierowane wobec innych osób.

Część osadzonych pisze skargi w przekonaniu całkowitej bezkarności za zawarte w nich pomówienia, wulgaryzmy, niekiedy także groźby za rzekomo doznane krzywdy, za które winią funkcjonariuszy Służby Więziennej różnych szczebli.

Nagminne, czy wręcz nawykowe składanie skarg przez niektórych osadzonych wynika z braku samokrytycyzmu, odpowiedzialności a także poczucia realizmu. Ich skrajnie konsumpcyjne podejście do życia, żądanie od administracji więziennej nienależnych im uprawnień, spełniania niemożliwych standardów związanych z pobytem czy leczeniem w warunkach więziennych powoduje, że osadzeni ci wszelkie odmowy spełnienia ich nierealnych żądań odbierają jako szykany i brak dobrej woli ze strony administracji, nie wykazując przy tym chęci jakiegokolwiek współpracy przy rozwiązywaniu swoich problemów.

Rośnie także liczba osadzonych z coraz trudniejszej wychowawczo populacji, odbywających długoterminowe czy dożywotnie kary pozbawienia wolności, wielokrotnie przebywających w jednostkach penitencjarnych lub należących do przestępczości zorganizowanej, która wnosząc skargi usiłuje wyrzucić presję na administracji więziennej, chcąc uzyskać korzystniejsze odstępstwa w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

Jest także grupa osób, dla których pisanie skarg i prowadzenie rozległej korespondencji z różnymi, ważnymi w ich mniemaniu, instytucjami i organami stanowi swoistą nobilitację w środowisku więziennym.

Niektórzy osadzeni, skrajnie roszczeniowi, wnoszą po kilkadziesiąt czy nawet kilkaset skarg, nie przyjmując żadnych argumentów wskazujących na bezzasadność ich pretensji, wielokrotnie powracając do kwestii już im wyjaśnianych przez różnego rodzaju organy rozpatrujące ich zarzuty. Nie są oni zainteresowani rozwiązaniem nurtujących ich problemów, nawet udzielanymi im odpowiedziami na pisane przez siebie skargi a jedynym ich celem jest swoiste stwarzanie problemów administracji. Nie poddają się oni żadnym oddziaływaniom wychowawczym a z pisania skarg tworzą swoisty styl życia. Praktycznie w każdej jednostce penitencjarnej, w której przebywają, notowany jest lawinowy wzrost ilości skarg wnoszonych na jej działalność.

Znaczący wpływ na stale rosnącą ilość skarg ma panujące niezmiennie od kilku lat przeludnienie jednostek penitencjarnych. Wzrost populacji osób pozbawionych wolności powoduje pogorszenie warunków bytowych, oddalenie ich od miejsc zamieszkania osób im bliskich, ograniczenie możliwości zagospodarowania osadzonym czasu wolnego, brak miejsc i możliwości zatrudnienia, większej liczby osadzonych, czy włączenia ich do uczestnictwa w grupowych programach i oddziaływaniach resocjalizacyjnych i tym samym wywiera negatywny wpływ na nastroje panujące wśród osadzonych oraz ich relacje z funkcjonariuszami i pracownikami, szczególnie mającymi bezpośredni kontakt z osadzonymi. Z drugiej strony bardziej obciążeni obowiązkami funkcjonariusze i pracownicy mają coraz mniej czasu na prowadzenie zindywidualizowanych oddziaływań ukierunkowanych na osadzonych.

Ponadto, czasami funkcjonariusze i pracownicy Służby Więziennej, bagatelizują ustnie zgłaszane przez osadzonych, często początkowo drobne, ich oczekiwania i prośby. Obserwuje się rutynowe, niekiedy pobieżne, innym razem przesadnie rygorystyczne i bez wychowawczego podejścia, egzekwowanie od osób pozbawionych wolności obowiązujących przepisów, szczególnie w sytuacji załatwiania ich, najczęściej codziennych, problemów i spraw.

Wykazywana jest czasami przez funkcjonariuszy pobieżna dbałość o mienie osadzonych, szczególnie w czasie wykonywania zadań służbowych związanych z ich kontrolą bądź kontrolą pomieszczeń, w których oni przebywają, jak też o ich mienie przechowywane w pomieszczeniach magazynowych jako depozyt. Niekiedy zdarza się, że nieumiejętnie dokonuje się przemieszczeń osadzonych pomiędzy pomieszczeniami lub pomiędzy jednostkami penitencjarnymi. Stwierdza się czasami szablonowe i nie zindywidualizowane traktowanie osadzonych oraz ich sytuacji w bieżącej pracy penitencjarnej. Niewątpliwie zatem przyczyn skarg należy doszukiwać się również w zachowaniach i sposobie pełnienia służby oraz realizowania powierzonych obowiązków przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, szczególnie tych, którzy mają bezpośredni kontakt z osobami pozbawionymi wolności.

Z analizowanych danych wynika, że praktycznie od kilku już lat nie zmienia się problematyka skarg wnoszonych przez osadzonych. W 2005 r. w ogólnej liczbie skarg niezmiennie przeważały skargi na: opiekę zdrowotną, traktowanie przez funkcjonariuszy i pracowników, warunki bytowe, sposób załatwienia wcześniejszej skargi oraz decyzje podejmowane w zakresie przetransportowania.

Od wielu już lat największa liczba skarg dotyczy opieki zdrowotnej (3118 w 2005 r. tj. o 7,59% więcej aniżeli w 2004 r.). Znaczna liczba osadzonych tradycyjnie kwestionuje prawidłowość leczenia, usiłując wymóc na organach wymiaru sprawiedliwości decyzje, które pozwoliłyby im choćby na krótkotrwały pobyt poza jednostką penitencjarną poprzez uchylene zastosowanego przez

sąd środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania czy uzyskać przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Nierzadko też osadzeni kwestionują prawidłowość leczenia farmakologicznego oraz opieki medycznej oferowanej w placówkach więziennej służby zdrowia domagając się skierowania na kosztowne konsultacje i badania w zakładach społecznej służby zdrowia, chcąc wykorzystać czas pobytu w jednostce penitencjarnej na leczenie swoich przewlekłych schorzeń, wynikających często z dokonanych samouszkodzeń, prowadzonego wcześniej trybu życia i zaniedbywania ich przed osadzeniem w jednostce penitencjarnej.

Ustalenia dokonane w toku badania zarzutów zawartych w skargach na opiekę medyczną wskazują, że liczba skarg uznanych za uzasadnione (40 na 3118 rozpatrzone) jest znikoma, aczkolwiek wykazuje wzrost w stosunku do 2004 r. (analogicznie 34 na 2898).

Należy zaznaczyć, iż o ile w stosunku do 2004 r., w roku 2005 r. nastąpił wzrost liczby skarg związanych z opieką zdrowotną, traktowaniem przez funkcjonariuszy i pracowników, warunkami bytowymi oraz sposobem załatwienia wcześniejszej skargi, to jednocześnie nastąpił spadek o 15,8% skarg związanych z przetransportowaniem, pomimo iż w ubiegłym roku o 6189 osób (tj. 7,9%) zwiększyła się liczba ogółu osadzonych transportowanych przez Służbę Więzienną (w 2005 r. funkcjonariusze SW przetransportowali ogółem 84442 osoby, a w 2004 – 78 253). Ten pozytywny fakt, był niewątpliwie związany z wprowadzeniem jednolitego, we wszystkich jednostkach penitencjarnych, systemu załatwiania próśb o przetransportowanie, wraz z wejściem w życie z dniem 13 grudnia 2004 r. Instrukcji Nr 7/2004 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 listopada 2004 r. zmieniającej instrukcję w sprawie transportowania skazanych. Wskazać jednak należy, że w dalszym ciągu odsetek osób wnoszących skargi w tym zakresie jest znaczny a skarżący upatrują w odmowie pozytywnego załatwienia prośby o przetransportowanie do jednostki penitencjarnej, położonej bliżej ich miejsca zamieszkania, w związku z przeludnieniem tej jednostki bądź jej remontem, a także brakiem podstaw do przetransportowania przejawów złej woli organów, do których zwracały się w sprawie przewiezienia do innego zakładu karnego. Ponadto część skarg z tego zakresu dotyczy odległego terminu realizacji przetransportowania, co oczywiście wynika z przeludnienia jednostek penitencjarnych.

Największy wzrost, wynoszący 23,88 % w porównaniu do roku 2004, zanotowano w ilości skarg na szeroko rozumiane warunki bytowe, co niewątpliwie wiązało się, z opisywanym powyżej, rosnącym zaludnieniem jednostek penitencjarnych. W tym miejscu należy też wskazać, że warunki przebywania w niektórych zakładach karnych, dysponujących bardzo starymi i nie przeznaczonymi pierwotnie na cele więziennictwa budynkami kwaterunkowymi, powodują ograniczony komfort osadzonych i w konsekwencji występowanie ze skargami.

W sferze powodów występowania osadzonych ze skargami należy uwzględnić również niepełną skuteczność upowszechniania się w środowisku osób pozbawionych wolności informacji dotyczących obowiązujących ich przepisów prawa, możliwości zatrudnienia, przetransportowania, uzyskania różnego rodzaju zezwoleń, opiniowania, itd. Często wywołane jest to także ograniczonymi możliwościami intelektualnymi poszczególnych osadzonych i brakiem zainteresowania wiadomościami im oferowanymi.

W 2005 r. najwięcej zarzutów w skargach uznanych za uzasadnione dotyczyło: opieki zdrowotnej (40), postępowania z depozytami (36), sposobu załatwienia skargi (36), warunków bytowych (23), przetransportowania (23), postępowania z korespondencją (21), traktowania przez funkcjonariuszy i pracowników (18) oraz paczek (15).

Stwierdzono także przypadki nieprzestrzegania przez administrację więzienną przepisów dotyczących realizacji prawa do widzeń (7), normujących zatrudnienie skazanych (6), decyzji komisji penitencjarnej (6), realizacji zakupów (4), udzielenia przepustki (3), oraz po dwa w sprawach dotyczących traktowania przez współosadzonych, karania dyscyplinarnego, pomocy postpenitencjarnej a także innych spraw związanych z działalnością jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (34).

Skargi zasadne ilustrują następujące przykłady:

- 1) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu białostockim uznał za uzasadnioną skargę osadzonego dotyczącą nie zapewnienia mu bezpieczeństwa osobistego w jednym z aresztów śledczych. Ustalono, że na skutek nie realizowania przez oddziałowych poleceń wynikających z instrukcji dla oddziałowych działu ochrony w sprawie przeciwdziałania wypadkom nadzwyczajnym, doszło do kontaktu i konfliktu pomiędzy dwoma osadzonymi, co zakończyło się ich bójką. W celu wyeliminowania podobnych zdarzeń polecono kierownictwu działu ochrony, aby każdorazowo przy kontroli sposobu pełnienia służby zwracać uwagę na sposób realizacji zaleceń przez funkcjonariuszy działu ochrony, wynikających z obowiązujących przepisów. Ponadto zorganizowano szkolenie dla funkcjonariuszy działu ochrony pełniących służbę na oddziałach mieszkalnych z zakresu zasad postępowania wynikających z instrukcji w sprawie przeciwdziałania wypadkom nadzwyczajnym,
- 2) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu białostockim uznał za zasadną skargę osadzonego dotyczącą niesłusznego sporządzenia mu wniosku o ukaranie i w konsekwencji jego dyscyplinarnego ukarania w jednym z aresztów śledczych. Ustalono, że funkcjonariusz działu ochrony sporządził skarżącemu wniosek o wymierzenie kary

dyscyplinarnej za „*uporczywe domaganie się przez osadzonego zważenia jego porcji żywnościowej*”. Dyrektor okręgowy uznał, że zwracanie się do oddziałowego o przeważenie porcji, nie nosi cech nagannego zachowania i nie jest czynem naruszającym ustalony porządek, tym samym nie może być uznane za naruszenie dyscypliny w areszcie. Po przeważeniu porcji okazało się, że jej ciężar jest zgodny z gramaturą przedstawioną w jadłospisie. Skarga została omówiona na odprawie penitencjarno - ochronnej, a ponadto opracowano i wdrożono do realizacji procedury załatwiania próśb o przeważenie posiłków,

- 3) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu poznańskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie zbyt długiego oczekiwania przez niego w jednym z zakładów karnych na zrealizowanie zleconej w grudniu 2004 r. kontrolnej konsultacji okulistycznej. Jak ustalono pomimo, że osadzony przybył do tego zakładu ze wskazaniem przeprowadzenia konsultacji okulistycznej w ciągu jednego miesiąca, konsultacja ta nie została zrealizowana we wskazanym terminie, lecz dopiero po pół roku tj. w czerwcu 2005 r. Powyższa nieprawidłowość powstała w związku z tym, że skarżący nie został przyjęty przez lekarza bezpośrednio po przetransportowaniu, co było przyczyną, że nie przeanalizowano jego książki zdrowia, przez co zlecona w innej jednostce konsultacja została przeoczona. Kierownik ambulatorium za niewłaściwy nadzór nad organizacją służby zdrowia został ukarany obniżeniem dodatku służbowego, a z lekarzem przyjmującym na tym oddziale, posiadającym niewielki staż w służbie, została przeprowadzona rozmowa ostrzegawcza,
- 4) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu poznańskim uznał za uzasadnioną skargę osadzonego dotyczącą umieszczenia go w zakładzie karnym wśród osób palących wyroby tytoniowe. Ustalono, że z uwagi na trudności w osadzaniu związane ze znacznym przeludnieniem, osadzony ten przez okres 10 dni przebywał w celi ze skazanymi deklarującymi się, jako palący wyroby tytoniowe. Dopiero po kategorycznym zgłoszeniu problemu wychowawcy, został przeniesiony do celi ze skazanymi niepalącymi. W stosunku do wychowawcy oddziału odpowiedzialnego za czasowe umieszczenie skarżącego w celi wspólnie ze skazanymi palącymi zostały wyciągnięte odpowiednie środki dyscyplinujące,
- 5) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu poznańskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie niewłaściwego przetransportowania go z jednego zakładu karnego do innego. Ustalono, że wychowawca, pomimo wcześniejszej prośby osadzonego w tej sprawie, nie odnotował na zgłoszeniu transportowym pełnych danych skarżącego, co skutkowało przetransportowaniem go do zakładu karnego znacznie oddalonego od miejsca stałego zamieszkania. W zgłoszeniu transportowym specjalista d/s transportów OISW w Poznaniu oparł się wyłącznie na figurującej informacji, że winien on zostać przeniesiony do zakładu

typu półotwartego. Z wychowawcą oddziału odpowiedzialnym za niepodanie w zgłoszeniu pełnych danych została przeprowadzona rozmowa dyscyplinująca,

- 6) Centralny Zarząd Służby Więziennej uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie sposobu załatwienia przez dyrektora okręgowego Służby Więziennej w okręgu krakowskim jego poprzedniej skargi dotyczącej złych warunków bytowych panujących w pawilonach mieszkalnych jednego z zakładów karnych. W toku przeprowadzonego postępowania, stwierdzono istotnie brak odpowiedniej wentylacji oraz przeciekające sufity w niektórych celach mieszkalnych. W celu poprawy warunków odbywania przez osadzonych w tym zakładzie kary pozbawienia wolności rozpoczęto prace remontowe pokrycia dachów pawilonów a w następnej kolejności poszczególnych cel mieszkalnych, eliminując stwierdzone wcześniej usterki w ich stanie technicznym,
- 7) Centralny Zarząd Służby Więziennej uznał za zasadną skargę osadzonego dotyczącą sposobu załatwienia przez dyrektora okręgowego Służby Więziennej w okręgu krakowskim jego poprzedniej skargi w sprawie złego stanu technicznego pomieszczenia łaźni w jednym z zakładów karnych. Po ponownym zbadaniu skargi i przeprowadzeniu wizji bezpośredniej na miejscu zdarzenia w zakładzie karnym ustalono, że słuszne są zarzuty skarżącego, co do stanu technicznego, sanitarnego i wyposażenia łaźni przeznaczonej dla osadzonych. W związku z tą sytuacją w jednostce został przeprowadzony remont pomieszczenia łaźni min. wymieniono całą instalację wodną, zamontowano nową stolarkę okienną i wymieniono drzwi. Ponadto podjęto prace remontowe w pomieszczeniach pomocniczych przy łaźni,
- 8) dyrektor zakładu karnego w okręgu krakowskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie bezpodstawnego zwrotu do nadawcy nadesłanej do niego paczki żywnościowej o ciężarze przekraczającym 5 kg. W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że osadzony ten uzyskał wcześniej zgodę na otrzymanie paczki żywnościowej o zwiększonym ciężarze w poprzedniej jednostce w której odbywał karę pozbawienia wolności, lecz faktu tego nie odnotowano w rejestrze paczek. W związku z uznaniem skargi za zasadną, z funkcjonariuszem odpowiedzialnym za nanoszenie odpowiednich adnotacji w rejestrze paczek przeprowadzono rozmowę ostrzegawczą a ponadto obciążono jego kosztami zwrotu paczki do nadawcy. Dokonano także nowelizacji zarządzenia dyrektora właściwego zakładu karnego w zakresie odnotowywania w rejestrze paczek zezwoleń na otrzymanie paczki przekraczającej dopuszczalny ciężar,
- 9) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu bydgoskim uznał za zasadną skargę osadzonego w części dotyczącej niezrealizowania przez służbę zdrowia w jednym z zakładów karnych zaleceń lekarskich, w zakresie zleconej diety leczniczej. Przeprowadzone w tej

sprawie postępowanie wyjaśniające wykazało, że po wypisaniu ze szpitala, skazany był pozbawiony diety leczniczej w okresie około dwóch tygodni mimo, iż zalecenie takie wynikało z karty informacyjnej leczenia szpitalnego. W związku z tym przeoczeniem, przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą z kierownikiem ambulatorium oraz zobowiązano ordynatora oddziału hepatologicznego do formułowania bardziej czytelnych zaleceń w karcie leczenia szpitalnego,

- 10) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu bydgoskim uznał za uzasadnioną skargę osadzonego w części dotyczącej zlekceważenia jego próśb o wydanie mu ścierki do naczyń. Jak ustalono, skarżący został przyjęty do jednego z aresztów śledczych po godzinach pracy administracji. Przyjmujący osadzonego w oddziale mieszkalnym funkcjonariusz, wydał mu komplet należnego wyposażenia, poza ścierką do wycierania naczyń, którą nie dysponował. Ścierka ta miała zostać wydana osadzonemu w terminie późniejszym, po doprowadzeniu go do magazynu. Pomimo ustnie zgłaszanych próśb osadzonego w tej sprawie – na skutek zaniedbania ze strony funkcjonariusza działu kwatermistrzowskiego – skarżący tego przedmiotu nie otrzymał. W wyniku uznania skargi za zasadną zobowiązano magazyniera do bieżącego uzupełniania rezerw wyposażenia wydawanego osadzonemu, zgodnie z obowiązującym w jednostce zarządzeniem w tym zakresie a powstałe uchybienie omówiono na odprawach służby kwatermistrzowskiej i penitencjarno-ochronnej,
- 11) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu bydgoskim uznał za uzasadnione dwie skargi osadzonego dotyczące stosowania w jednym z zakładów karnych przez osobę prowadzącą zakładową kantinę ograniczeń w sprzedawaniu skazanym, posiadających przyznaną przez lekarza dietę leczniczą, niektórych artykułów spożywczych oraz sprzedawania w tej kantinie kart telefonicznych po zawyżonych cenach. W wyniku postępowania wyjaśniającego i uznania skarg za zasadne, zaprzestano pobierania marży na sprzedawane w kantinie karty telefoniczne oraz stosowania ograniczeń w sprzedaży artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych osobom korzystającym z wyżywienia dietetycznego. Zobowiązano kierownictwo jednostki do przeprowadzenia odpowiednich rozmów z osobą prowadzącą kantinę,
- 12) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu olsztyńskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie bezpodstawnego wycofania go z oddziału zewnętrznego, podległego jednemu z aresztów śledczych. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że pomimo pozytywnej oceny funkcjonowania skazanego w zakładzie typu półotwartego, podjęto decyzję o wycofaniu skarżącego z oddziału zewnętrznego tylko i wyłącznie na podstawie incydentalnego złego zachowania, za które to zachowanie wymierzono jedynie jedną karę dyscyplinarną w zawieszeniu. Na podstawie art. 76 § 3 kk

dyrektor okręgowy uchylił decyzję komisji penitencjarnej aresztu śledczego i sprawa ta została ponownie rozpoznana przez komisję penitencjarną. Ponieważ w czasie podjętych czynności kontrolnych ujawniono również inne nieprawidłowości w zakresie decyzji podejmowanych przez komisję penitencjarną tego aresztu, przeprowadzono w nim szkolenie dla wychowawców, z udziałem specjalisty ds. penitencjarnych okręgowego inspektoratu, podczas którego omówiono stwierdzone w czasie tej kontroli nieprawidłowości w pracy wychowawców w przedmiocie przygotowania przez nich propozycji na posiedzenia komisji penitencjarnej.

- 13) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu olsztyńskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie zwłoki w przetransportowaniu go z jednego z aresztów śledczych do zakładu karnego. Za błąd uznano nie zaznaczenie w zgłoszeniu transportowym terminu bliskiego końca kary skarżącego, co skutkowało wyznaczeniem mu rocznego oczekiwania na przewiezienie, przypadającego już po odbyciu przez niego kary pozbawienia wolności. Po uznaniu skargi za uzasadnioną, skarżący został przetransportowany do właściwego zakładu. Sprawa ta, została szczegółowo omówiona w dziale ewidencji a także podczas posiedzenia kierownictwa jednostki. Z funkcjonariuszem winnym powyższego zaniedbania przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą,
- 14) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu olsztyńskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie nieuzasadnionego zwrotu do nadawcy, w jednym z aresztów śledczych, paczki z artykułami higienicznymi. W toku czynności wyjaśniających ustalono, że decyzja o zwrocie paczki do nadawcy podjęta została po jej sprawdzeniu rentgenowskim urządzeniem do kontroli bagażu i stwierdzeniu przez funkcjonariusza wykonującego tę czynność, że paczka zawiera artykuły niedozwolone. Uznano, że decyzja taka powinna być podjęta indywidualnie przez dyrektora aresztu. W wyniku uznania zasadności skargi w jednostce podjęto działania organizacyjne eliminujące tego typu przypadki, a w stosunku do osoby winnej powstałego zdarzenia wyciągnięto odpowiednie środki dyscyplinujące,
- 15) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu olsztyńskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie uniemożliwienia mu przez administrację jednego z zakładów karnych udziału w pogrzebie jego córki. Przeprowadzone w tej sprawie postępowanie skargowe wykazało, iż zawiadomienie o śmierci dziecka skazanego wpłynęło do tego zakładu w godzinach popołudniowych, kiedy w jednostce obecny był wychowawca dyżurny. Tymczasem funkcjonariusz działu ochrony, nie mający żadnych uprawnień w tym zakresie, samowolnie zdecydował o odstąpieniu od niezwłocznego powiadomiania przełożonych i skazanego, o tak ważnej dla niego informacji. Zaniechanie to, spowodowało zwłokę, w

wyniku której udzielenie przepustki stało się niecelowe, bowiem skarżący nie zdażyłby na ceremonię pogrzebową. Za niewłaściwy uznano także brak, bezpośrednio po zdarzeniu, reakcji kierownictwa zakładu na przekroczenie przez funkcjonariusza działu ochrony swoich uprawnień. Wobec funkcjonariuszy winnych zaistniałej sytuacji wyciągnięto odpowiednie środki dyscyplinujące,

- 16) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu olsztyńskim uznał za zasadną skargę osadzonego w części dotyczącej nieprawidłowego funkcjonowania radiowęzła w jednym z zakładów karnych. W toku badania skargi przez zespół funkcjonariuszy okręgowego inspektoratu bezpośrednio w tej jednostce, potwierdzono przypadki nadawania przez zakładowy radiowęzeł piosenek o treści wulgarnej, zwroty z gwary więziennej, pseudonimy przestępcze a także umożliwiania osadzonemu przekazywania za pomocą audycji własnych zakamuflowanych informacji. Na niedopuszczalność takiej sytuacji, dyrektor okręgowy zwrócił uwagę dyrektorowi zakładu, w oddzielnie skierowanym piśmie, nakazując natychmiastowe wyeliminowanie wymienionych nieprawidłowości. Wskutek uznania zasadności skargi w zakładzie karnym podjęto szereg działań organizacyjnych, ostatecznie eliminujących stwierdzone błędy, skutecznie też zwiększono nadzór nad funkcjonowaniem radiowęzła i działalnością kulturalno-oświatową. Z wychowawcą ds. kulturalno-oświatowych, winnym dopuszczenia do opisanych nieprawidłowości oraz nadzorującym pracę tego funkcjonariusza kierownikiem działu penitencjarnego przeprowadzono rozmowy ostrzegawcze,
- 17) dyrektor jednego z zakładów karnych uznał za zasadną skargę osadzonego dotyczącą nie wydania mu zaświadczenia potwierdzającego jego zatrudnienie w szczególnym charakterze w miejscowym Przedsiębiorstwie Przemysłu Metalowego. Osadzonemu nie wystawiono stosownego zaświadczenia, tłumacząc się brakiem odpowiedniej dokumentacji w zasobach archiwalnych zakładu. Jednocześnie sprawa ta, nie została skierowana do Syndyka Masy Upadłościowej Przedsiębiorstwa Przemysłu Metalowego, celem załatwienia jej zgodnie z przepisami kodeksu postępowania administracyjnego. W stosunku do osób winnych zaniedbania wyciągnięto konsekwencje służbowe. Instruktorowi ds. zatrudnienia obniżono nagrodę uznaniową o 50%, natomiast z inspektorem ds. organizacyjno-prawnych przeprowadzono rozmowę ostrzegawczą. W wyniku podjętych dodatkowych czynności skarżący otrzymał stosowne zaświadczenie,
- 18) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu szczecińskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie nie wydania mu potwierdzenia na wysłaną korespondencję urzędową. W toku postępowania skargowego ustalono, iż skarżący prowadził korespondencję z

uniwersyteckimi poradniami prawnymi, na którą nie wydano mu potwierdzenia wysłanej korespondencji urzędowej, zgodnie z przepisem § 20 ust. 2 regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Administracja zakładu błędnie uznała, iż jest to korespondencja prywatna, a nie urzędowa. W celu uniknięcia podobnych zdarzeń w przyszłości, dyrektorowi właściwego zakładu karnego przesłano pismo dyrektora Biura Prezydialnego CZSW sygn. Akt BPZ-699/2001 z dnia 23.10.2001 r., skierowane do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, w sprawie wydawania skazanym i tymczasowo aresztowanym znaczków pocztowych, w którym zawarta jest również interpretacja pojęć „korespondencji prywatnej i urzędowej” oraz polecono właściwe postępowanie z korespondencją osadzonych,

- 19) dyrektor okręgowy Służby Więziennej w okręgu szczecińskim uznał za zasadną skargę osadzonego dotyczącą, niewłaściwego skierowania go do nauczania w technikum. W toku czynności wyjaśniających ustalono, że skarżący został skierowany i przetransportowany z jednego z zakładów karnych do szkoły funkcjonującej w innym zakładzie karnym, bez formalnego zakwalifikowania go do nauczania przez komisję penitencjarną, zgodnie z art. 76 § 1 kodeksu karnego wykonawczego. Ponadto nie uwzględniono faktu nie spełnienia przez osadzonego wymogu formalnego do nauki w technikum tj. posiadania przez niego świadectwa ukończenia szkoły zawodowej. W związku z zasadnością skargi, z wychowawcą, który błędnie skierował osadzonego do nauczania została przeprowadzona rozmowa dyscyplinująca. Ponadto funkcjonariusz ten został zobowiązany do pokrycia kosztów przewiezienia osadzonego do zakładu karnego,
- 20) dyrektor aresztu śledczego w okręgu lubelskim uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie zbyt długiego oczekiwania na widzenie z rodziną. W toku postępowania skargowego ustalono, że faktycznie okres oczekiwania na widzenie skarżącego był zbyt długi i wynosił ponad 4 godziny. Przyczyną tego stanu rzeczy była zła organizacja widzeń w areszcie, za co odpowiedzialny był kierownik działu ochrony tej jednostki. W areszcie zmieniono organizację widzeń m.in. poprzez zwiększenie liczby stanowisk do ich udzielania. Z kierownikiem działu ochrony przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą,
- 21) dyrektor jednego z zakładów karnych uznał za zasadną skargę osadzonego w sprawie przetransportowania go do niewłaściwego zakładu. W trakcie postępowania wyjaśniającego ustalono, że osadzony na skutek oczywistej pomyłki został przeniesiony do niewłaściwego zakładu karnego. Po wyjaśnieniu sprawy, osadzonego przetransportowano do właściwej jednostki penitencjarnej. W stosunku do osób winnych powstałego zaniedbania wyciągnięto odpowiednie środki dyscyplinujące.

Informacja o działaniach podejmowanych w celu likwidacji przyczyn skarg i poprawy działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej

Wzorem lat ubiegłych w więziennictwie podejmowano szereg działań w celu eliminowania przyczyn i źródeł skarg. Z jednej strony koncentrowały się one na wnikliwym badaniu zasadności zarzutów zawartych w skargach i usuwaniu stwierdzonych w toku tych czynności uchybień w postępowaniu administracji więziennej wobec osób wnoszących skargi, z drugiej zaś na realizowaniu takich przedsięwzięć, które zapewniłyby prawidłową działalność jednostek organizacyjnych Służby Więziennej na wszystkich odcinkach ich funkcjonowania, a tym samym eliminowałyby bądź przeciwdziałały ewentualnym nieprawidłowościom w realizacji ustawowych zadań Służby Więziennej, w tym także w zakresie przestrzegania praw osób pozbawionych wolności.

W 2005 roku działania te dotyczyły zwłaszcza:

- zobligowania kierowników jednostek podstawowych do okresowego kwartalnego a niekiedy comiesięcznego, dokonywania analizy ilości skarg wnoszonych przez osoby pozbawione wolności oraz przyczyn ich powstawania,
- zobowiązania kadry kierowniczej zakładów karnych i aresztów śledczych do systematycznej wizytacji cel i pomieszczeń mieszkalnych oraz niezwłocznego załatwiania problemów zgłaszanych przez osadzonych w trakcie ich przeprowadzania,
- właściwego wykorzystywania informacji wynikających ze skarg zasadnych; omawianie ich na kierownictwie oraz w trakcie przeprowadzanych szkoleń działowych,
- zorganizowania szeregu szkoleń, w szczególności dla personelu służby zdrowia, kadry wychowawczej i ochronnej dotyczących przestrzegania przepisów normujących karę pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych,

- upowszechnienia wśród osób skazanych i tymczasowo aresztowanych przepisów normujących wykonywanie kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz obejmowania wzmoczoną opieką wychowawczą i psychologiczną osób wykazujących postawy roszczeniowe,
- przeprowadzenia wielu prac remontowych w miejscach zakwaterowania i przebywania osadzonych mających na celu poprawę warunków bytowych osadzonych,
- organizowania dla funkcjonariuszy i pracowników warsztatów i treningów zapobiegających stresowi i wypaleniu zawodowemu, na które kierowano przede wszystkim osoby pracujące w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi,
- przeprowadzania kontroli jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, zwłaszcza w zakresie właściwego załatwiania skarg, próśb i wniosków osób pozbawionych wolności.

Ponadto, podobnie jak w 2004 r., dyrektorzy okręgowi przeanalizowali przyczyny znacznego wzrostu skarg wnoszonych przez osoby pozbawione wolności na działalność niektórych nadzorowanych zakładów karnych i aresztów śledczych.

Od kilku lat stałą praktyką jest jednolity sposób postępowania w przypadku stwierdzenia zasadności skargi i przeciwdziałania występowaniu skarg zasadnych. Ustalone zasady postępowania, realizowane także w 2005 r., polegały na tym, że:

- w każdym przypadku uznania skargi za zasadną organ nadzoru, który załatwił ją pozytywnie, wysyłał odrębne pisma do dyrektorów jednostek, na działalność których skargi te złożono, wskazując na popełnione uchybienia, żądając ich wyeliminowania i przeprowadzenia czynności wyjaśniających, mających na celu ustalenie przyczyn i osób winnych zasadności skargi oraz podjęcia niezbędnych działań organizacyjnych i kadrowych, które pozwoliłyby na ich uniknięcie w przyszłości. Działania takie podejmowano także wówczas, jeżeli skargę uznano wprawdzie za bezzasadną, ale w toku postępowania skargowego stwierdzono inne, nie objęte przedmiotem skargi, uchybienia w funkcjonowaniu jednostki organizacyjnej, której działalności skarga dotyczyła,
- dyrektorzy jednostek, w których stwierdzono skargę zasadną, omawiali ją na posiedzeniach kierownictwa, a ustalone w toku postępowania wyjaśniającego okoliczności i przyczyny zasadności skargi były podmiotem szkoleń wewnątrzzakładowych funkcjonariuszy i pracowników

zatrudnionych w tych komórkach organizacyjnych jednostki, w których stwierdzono nieprawidłowości skutkujące pozytywnym załatwieniem skargi,

- na okresowych odprawach służbowych organizowanych w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także w okręgowych inspektoratach Służby Więziennej oraz w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej omawiano istotne nieprawidłowości stwierdzone w działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, w tym także ujawnione w związku z badaniem skarg,
- starano się na bieżąco realizować należne osadzonym uprawnienia, szczególnie w zakresie terminowego wykonywania różnych działań, np. w sferze opieki zdrowotnej, opiniowania, załatwiania próśb, udzielania informacji o przysługujących im uprawnieniach oraz w sprawach przez nich zgłaszanych,
- podejmowano oddziaływania psychologiczne i wychowawcze wobec osadzonych cierpiących na różnego rodzaju dewiacje, skutkujące m.in. prezentowaniem zachowań roszczeniowych,
- uwzględniano w bieżącej pracy wnioski z analiz dotyczących skargowości osadzonych z lat ubiegłych,
- okresowo analizowano informacje o ilości i zasadności skarg w podległych i nadzorowanych jednostkach organizacyjnych,
- przekazywano jednostkom podległym interpretacje obowiązujących przepisów oraz zwracano coraz większą uwagę na egzekwowanie od funkcjonariuszy i pracowników znajomości przepisów normujących działalność jednostek organizacyjnych więziennictwa i prawidłowego ich stosowania w praktyce,
- informowano kierowników wszystkich jednostek organizacyjnych więziennictwa o najistotniejszych nieprawidłowościach stwierdzonych w toku kontroli zewnętrznych w zakładach karnych i aresztach śledczych z poleceniem sprawdzenia czy tego rodzaju uchybienia nie występują w kierowanych przez nich jednostkach,

- w szczególnie uzasadnionych przypadkach zarzuty zawarte w skargach osadzonych były badane bezpośrednio na miejscu zdarzenia przez przedstawicieli jednostki organizacyjnej nadrzędnej nad jednostką organizacyjną, której działalności skarga dotyczyła.

W razie uznania skargi za uzasadnioną prowadzone były czynności zmierzające do ustalenia osób winnych stwierdzonych nieprawidłowości oraz do skutecznego przeciwdziałania ich powstawaniu. Przełożeni personalni osób, które przyczyniły się do zasadności skargi, starali się, w każdym indywidualnym przypadku, ustalić przyczyny nieprawidłowego postępowania podległej im kadry, określić stopień zawinienia poszczególnych funkcjonariuszy i pracowników oraz podjąć niezbędne i skuteczne działania profilaktyczne, a w razie potrzeby również dyscyplinujące.

W 2005 r. w związku z pozytywnym załatwieniem skarg w sprawach osób pozbawionych wolności – wobec 186 funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa zastosowano 189 różnego rodzaju środki dyscyplinujące, w tym wobec: 2 kierowników jednostek organizacyjnych, 28 kierowników działów (z-ców), jednego dowódcy zmiany (z-cy) i 140 funkcjonariuszy pełniących służbę na innych stanowiskach lub posterunkach ochronnych oraz w stosunku do 15 pracowników cywilnych.

W 2005 r., podobnie jak w latach poprzednich, dużą uwagę przywiązywano w więziennictwie do szkolenia kadry i egzekwowania od funkcjonariuszy i pracowników znajomości przepisów normujących wykonywanie kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz przepisów ogólnie obowiązujących, dotyczących m.in. działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, jako niezbędnego warunku prawidłowego wykonywania przez personel penitencjarny powierzonych mu czynności służbowych i profesjonalnego przygotowania go do realizacji zadań Służby Więziennej.

W omawianym okresie różnymi formami szkolenia organizowanego centralnie, objęto łącznie ok. 14.118 funkcjonariuszy i pracowników (zorganizowano 7 Szkół Służby Więziennej - cztery podoficerskie, jedną oficerską i dwie chorążych, 24 kursy przygotowawcze, 338 kursów doskonalących). Ponadto w latach 2002 – 2005 oddziaływaniami profilaktycznymi, przeciwdziałającymi stresowi i wypaleniu zawodowemu, w ramach warsztatów profilaktyki antystresowej objęto łącznie 815 funkcjonariuszy, z których 84 % pełniło służbę w działach ochrony i penitencjarnych zakładów karnych i aresztów śledczych w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi.

Wzorem ubiegłych lat prowadzono także szkolenia funkcjonariuszy zajmujących się problematyką skargową, zarówno na szczeblu CZSW okręgowych inspektoratów jak i jednostek

podstawowych, włączając do tematyki tych szkoleń szeroko rozumianą problematykę z zakresu praw człowieka.

Niezależnie od przedsięwzięć podejmowanych w celu zapewnienia rzetelnego rozpatrywania skarg, próśb i wniosków osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, w 2005 r., podobnie jak w latach poprzednich, kontynuowano w więziennictwie działania ukierunkowane na zapewnienie właściwego nadzoru nad działalnością podległych jednostek organizacyjnych, w tym m.in. poprzez prowadzenie planowej i systematycznej kontroli zewnętrznej, która dostarczałaby informacji o prawidłowości działania, doborze środków i wykonywaniu zadań przez te jednostki, zarówno w zakresie przestrzegania praw osób pozbawionych wolności jak i realizacji całokształtu zadań więziennictwa.

W 2005 r. Centralny Zarząd Służby Więziennej przeprowadził ogółem 345 różnego rodzaju kontroli w okręgowych inspektoratach Służby Więziennej i podległych im jednostkach organizacyjnych.

Wyniki tych kontroli, opisane szczegółowo w protokołach i wystąpieniach pokontrolnych, oprócz prawidłowego wykonywania wielu zadań objętych kontrolą, wskazywały także na różnego rodzaju nieprawidłowości w działalności jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. Z informacji kierowników jednostek kontrolowanych o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych, wynika, że generalnie zostały one zrealizowane, z wyjątkiem tych, podnoszonych przez kontrolę uchybień, których wykonanie uzależnione było od przydzielenia jednostce dodatkowych środków finansowych, nie ujętych w planie wydatków.

Ponadto w omawianym okresie dyrektorzy okręgowi przeprowadzili łącznie 41 kontroli kompleksowych w podległych im zakładach karnych i aresztach śledczych, a także wiele innego rodzaju kontroli działalności nadzorowanych jednostek.

Zarówno kontrole Centralnego Zarządu Służby Więziennej, jak i okręgowych inspektoratów Służby Więziennej koncentrowały się m.in. na badaniu przestrzegania w zakładach karnych i aresztach śledczych praw osób pozbawionych wolności i zapewnienia im regulaminowych warunków odbywania kary. Służyły temu stosowane metody kontroli, polegające m.in. na wizytowaniu wszystkich pomieszczeń w jednostkach kontrolowanych, w tym cel mieszkalnych, zapewniając osadzonemu, zwłaszcza podczas kontroli kompleksowych, możliwość złożenia osobom kontrolującym ewentualnych skarg, próśb i wniosków bez obecności personelu tych jednostek.

W toku czynności kontrolnych w 2005 r. przeprowadzono bezpośrednio rozmowy z 29.875 osobami pozbawionymi wolności, w tym przedstawiciele Centralnego Zarządu Służby Więziennej - z 6.922 osadzonymi. W ich trakcie przyjęto do protokołu 72 skargi w sprawach indywidualnych.

Sprawy związane z załatwianiem skarg, próśb i wniosków w sprawach osób pozbawionych wolności były przedmiotem 209 kontroli zewnętrznych przeprowadzonych przez organy nadzoru Służby Więziennej (OISW, CZSW). Zakresem kontroli obejmowano prawidłowość przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania skarg, próśb i wniosków przez kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych oraz dyrektorów okręgowych Służby Więziennej.

W razie ujawnienia nieprawidłowości, zarządzający kontrolę, każdorazowo kierował do jednostki kontrolowanej wystąpienie pokontrolne z żądaniem ich wyeliminowania w określonym terminie. Przeprowadzone kontrole sprawdzające sposób realizacji wydanych poleceń pokontrolnych nie stwierdzały, aby polecenia te nie zostały wykonane.

VI. WNIOSKI

Instytucja skarg i wniosków, jak wynika z niniejszej analizy, stanowi ważne źródło informacji na temat jakości pracy jednostek organizacyjnych wymiaru sprawiedliwości i rzetelności wykonywania obowiązków przez osoby w nich zatrudnione.

Uchybienia i nieprawidłowości ujawniane w toku badania skarg skutkują nie tylko naprawieniem błędów w sprawie, w której je dostrzeżono, lecz także prowadzą do podejmowania działań zmierzających do likwidacji ich źródeł i tym samym do zmniejszenia w przyszłości ilości skarg zasadnych.

Dla ograniczenia źródeł skarg, niezbędne jest:

- zwiększenie zaangażowania wszystkich pracowników wymiaru sprawiedliwości w sumienne wykonywanie powierzonych zadań,
- usprawnienie postępowań przygotowawczych i rozpoznawczych, zwłaszcza tzw. „starych”,
- unikanie beczynności, opieszałości oraz opóźniania wyznaczania pierwszych rozpraw albo odraczania ich na zbyt odległe terminy,
- bezzwłoczne podejmowanie decyzji w kwestiach incydentalnych i właściwa koncentracja materiału dowodowego,
- dyscyplinowanie stron, pełnomocników, biegłych i innych uczestników postępowań,
- podnoszenie kultury urzędowania, a przede wszystkim właściwe traktowanie stron i osób zgłaszających się w różnorodnym charakterze do Ministerstwa Sprawiedliwości i jednostek terenowych resortu,

- udzielanie interesantom pełnych informacji, zwłaszcza o sposobie i trybie wnoszenia środków odwoławczych, a także o skutkach niezachowania terminów przewidzianych przepisami prawa,
- dokonywanie systematycznych kontroli biur komorniczych pod kątem prawidłowości pobieranych kosztów i operatywności komorników prowadzących postępowania, szczególnie w sprawach alimentacyjnych i dotyczących drobnych kwot,
- doskonalenie zawodowe pracowników resortu poprzez szkolenia i instruktaże,
- kontynuowanie przez prezesów sądów i szefów prokuratur słusznej praktyki obejmowania spraw osobistym nadzorem oraz zobowiązywania do składania okresowych sprawozdań o ich toku, dokonywania kontroli akt, odbierania wyjaśnień od winnych zaniedbań oraz omawiania dostrzeżonych uchybień w ramach prac wizytacyjnych;
- okresowe ocenianie sposobu i terminowości załatwiania skarg i wniosków,
- szersze wykorzystywanie informacji wynikających ze skarg zasadnych dla usprawnienia pracy poszczególnych jednostek organizacyjnych resortu, a wobec winnych uchybień stosowanie odpowiednich środków dyscyplinujących,
- uwzględnianie ujawnionych nieprawidłowości przy awansach i ewentualnych nagrodach,
- popularyzowanie prawa w środkach masowego przekazu ze szczególnym uwzględnieniem instytucji skarg i wniosków oraz zakresu kompetencji organów nadzoru: Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, prezesów sądów i szefów prokuratur,
- dalsze osobiste przyjmowanie interesantów zarówno w Ministerstwie Sprawiedliwości, jak i w terenowych jednostkach organizacyjnych resortu,
- kontynuowanie realizowanych dotychczas prawidłowo - przez Centralny Zarząd Służby Więziennej i okręgowe inspektoraty służby więziennej - systematycznych działań kontrolnych w celu zapewnienia prawidłowego sposobu załatwiania skarg w podległych jednostkach i należyte wykorzystywanie wyników tych kontroli do oceny pracy poszczególnych funkcjonariuszy i jednostek służby więziennej,
- szkolenie funkcjonariuszy i pracowników jednostek organizacyjnych służby więziennej wykonujących zadania związane z załatwianiem skarg, próśb i wniosków osadzonych z obsługi systemu komputerowego Centralna Baza Danych Osób Pozbawionych Wolności Noe.NET – moduł prawny,

- przekazanie niniejszej analizy do wiadomości departamentom i biuram Ministerstwa Sprawiedliwości oraz prezesom sądów apelacyjnych i szefom prokuratur celem realizacji zawartych w niej wniosków oraz przedstawienie Biuru Ministra w kolejnym okresie sprawozdawczym pisemnej informacji o sposobie ich wykonania.

Niniejszą informację sporządzono na podstawie zestawień statystycznych i materiałów analitycznych przedstawionych przez kierowników jednostek organizacyjnych resortu.

Sprawozdanie sporządzono:

w Wydziale Skarg i Wniosków

pod nadzorem Naczelnika Wydziału

SSO Marianny ZAKRZEWSKIEJ

z tym, że Rozdział V opracowano

w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej

AKCEPTOWAŁ:

ZASTĘPCA DYREKTORA BIURA MINISTRA

Grzegorz DOSTATNI

Załącznik numer 1

Przykłady skarg zasadnych w Ministerstwie Sprawiedliwości

- BM-III-13689/05/R. W toku badania skargi stwierdzono, że asesor sądowy w jednym z sądów rejonowych w apelacji szczecińskiej – niezgodnie z art. 49 § 1 usp - ukarał karą porządkową interesanta, który zaczepił go na korytarzu sądowym i potraktował obraźliwie. Prezes sądu okręgowego polecił prezesowi sądu rejonowego zwrócenie uwagi sędziom i asesorom na właściwe stosowanie tego przepisu.
- BM-III-052-1888/05/R. Badanie skargi wykazało, że do jednego z sądów rejonowych w okręgu radomskim prokurator wniósł pozew o odszkodowanie przeciwko wskazanemu jedynie z imienia i nazwiska skazanemu Rafałowi K., podając jako miejsce jego pobytu areszt śledczy. W chwili wpływu odpisu pozwu do aresztu śledczego, pozwany w nim już nie przebywał, a doręczenia dokonano omyłkowo do rąk skazanego noszącego takie samo imię i nazwisko, odbywającego w tym czasie karę pozbawienia wolności właśnie w tym areszcie. Na skutek wniesionej skargi sąd rejonowy dokonał doręczenia pozwu właściwej osobie.
- BM-III-052-2232/05. Na skutek badania skargi ustalono, że w jednym z sądów rejonowych w okręgu wrocławskim w tej samej sprawie najpierw zwolniono skarżącego w całości od ponoszenia kosztów sądowych, a następnie w 2 miesiące później - wezwano go do uiszczenia opłaty kancelaryjnej od wniosku o uzasadnienie wyroku sądu okręgowego. Błędne zarządzenie przewodniczącego zostało uchylone, a wiceprezes właściwego sądu okręgowego zwrócił uwagę sędziemu odpowiedzialnemu za zaistniałe uchybienie.
- BM-III-052-1481/05. W toku badania skargi ustalono przewlekłość postępowania toczącego się przed jednym z sądów rejonowych w okręgu zielonogórskim w przedmiocie wydania wyroku łącznego, wynikającą z rażącej beczynności sądu trwającej prawie 2 lata. Na skutek skargi wydano postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie, zaś prezes właściwego sądu okręgowego zobowiązał sędziego referenta do złożenia pisemnego oświadczenia o przyczynie powstałej zwłoki, polecając prezesowi sądu rejonowego zwrócenie uwagi na sprawność postępowań dotyczących wydawania wyroków łącznych oraz zdyscyplinowanie sędziów.

- BM-III-052-316/05/R. Badanie skargi wykazało, że jeden z sądów okręgowych w okręgu apelacji warszawskiej błędnie odrzucił wniesione dnia 7 maja 2004 r. zażalenie na postanowienie oddalające skargę na czynności komornika doręczone skarżącej 30 kwietnia 2004 r., z powodu niezachowania terminu tygodniowego. Prezes właściwego sądu apelacyjnego zwrócił uwagę przewodniczącemu wydziału na powstałą nieprawidłowość i przeprosił skarżącą.
- DSP-II-051-23/05. Badanie skargi wykazało przewlekłość postępowania przed jednym z sądów rejonowych w okręgu apelacji warszawskiej polegającą na niedoręczeniu pozwanemu przez okres prawie 2 lat postanowienia o przekazaniu sprawy innemu sądowi, niedoręczeniu powodowi i pozwanemu przez okres ponad 2 lat postanowienia o zawieszeniu postępowania, nienadaniu przez okres prawie 1 roku biegu zażaleniu na postanowienie. Prezesa właściwego sądu okręgowego zobowiązano do wyjaśnienia przyczyn zaistniałej przewlekłości, podjęcia działań zmierzających do uniknięcia jej w przyszłości oraz wskazania osób odpowiedzialnych i podjęcie wobec nich ewentualnych działań dyscyplinujących.
- DSP-II-051-22/05. W wyniku badania skargi ustalono przewlekłość postępowania w dwóch sprawach toczących się wobec tej samej osoby. Skarżący podnosili wpływ żony pozwanego – sędzi w stanie spoczynku - na działania podejmowane przez pozwanego, zmierzające do opóźniania wydania orzeczenia kończącego postępowanie. Wystąpiono do prezesa właściwego sądu okręgowego o objęcie toku spraw nadzorem celem sprawnego rozpoznawania wszelkich wniosków procesowych i uniknięcia przewlekłości postępowania, a przeciwko sędzi w stanie spoczynku prowadzone jest postępowanie wyjaśniające zmierzające do ustalenia, czy nie naruszyła ona zasad etyki sędziowskiej.
- DSP-II-051-463/05. Badanie skargi wykazało przewlekłość postępowania toczącego się od 1998 r. w jednym z sądów okręgowych apelacji gdańskiej. Sprawę objęto nadzorem i polecono prezesowi właściwego sądu okręgowego składanie co 2 miesiące sprawozdań z podejmowanych w sprawie czynności. Działania te doprowadziły do zakończenia sprawy w grudniu 2005 r.
- DSP-III-051-29/05. Badanie skargi wykazało przewlekłość postępowania toczącego się w jednym z sądów okręgowych w apelacji poznańskiej dotyczącego umorzenia zaległych składek na ubezpieczenie społeczne. Zwrócono się do prezesa sądu okręgowego o objęcie sprawy nadzorem i nadsyłanie comiesięcznych sprawozdań o toku postępowania, podanie przyczyn

przewlekłości, wskazanie osób odpowiedzialnych oraz podjęcie czynności zmierzających do uniknięcia takich uchybień w przyszłości.

- DNWO VI-544-76/05. W wyniku badania skargi ustalono przewlekłość postępowania w sprawie egzekucji z nieruchomości oraz nieskuteczność nadzoru prezesa sądu rejonowego. Sprawę objęto nadzorem administracyjnym, zobowiązano prezesa właściwego sądu okręgowego do nadsyłania co 2 miesiące sprawozdań z dalszych czynności egzekucyjnych podejmowanych w sprawie, aż do zakończenia egzekucji.
- DNWO VI-051-24/05. Badanie skargi wykazało, że komornik mylnie wysłał postanowienie i wezwanie do firmy, która nie była stroną postępowania egzekucyjnego. Prezes właściwego sądu okręgowego dwukrotnie udzielił skarżącemu stosownych wyjaśnień.
- DK-V-051-75/05. Na skutek badania skargi stwierdzono dopuszczenie się przez jednego z sędziów sądu okręgowego apelacji wrocławskiej oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 436 kpk. Rzecznik Dyscyplinary Sędziów Sądów Powszechnych podjął w trybie art. 114 § 1 usp czynności dyscyplinarne.
- DK-VI-051-101/05. W wyniku pisma Ambasady RP w Rzymie przeprowadzono badanie akt spraw jednego z sądów rejonowych w okręgu apelacji katowickiej dotyczących przysposobienia oraz zezwolenia na wyjazd za granicę dzieci z jednego z Ośrodków Pomocy Dzieciom i Rodzinie. Stwierdzono szereg nieprawidłowości, których dopuścili się dwaj sędziowie. Rażące i oczywiste naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego przy wyrażaniu zgody na wyjazd za granicę jednego z dzieci doprowadziło do umieszczenia małoletniej w rodzinie, której członek – wnioskodawca, wiele lat wcześniej odbywał karę 15 lat pozbawienia wolności za zabójstwo. Wobec sędziów winnych powstałych nieprawidłowości, wszczęto czynności dyscyplinarne.

Załącznik numer 2

Przykłady skarg zasadnych w sądach

- R.Sk. 157/05 Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Badanie skargi wykazało nieprawidłowości w postępowaniu układowym polegające na nie doręczeniu przez jeden z sądów okręgowych pełnomocnikowi dłużnika postanowienia wraz z uzasadnieniem w przedmiocie oddalenia zażalenia na postanowienie sądu rejonowego umarzające postępowanie układowe. Akta sprawy zostały zwrócone sądowi rejonowemu mimo, że w sprawie przysługiwała skarga kasacyjna. Powyższe uchybienia niezwłocznie usunięto poprzez uchylenie orzeczenia o stwierdzeniu prawomocności i nadanie biegu kasacji, która po doręczeniu odpisu postanowienia sądu okręgowego została wniesiona przez pełnomocnika dłużnika.
- R.Sk. 274/05 Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W toku badania skargi stwierdzono, przekroczenie przez jeden z sądów rejonowych granic uprawnienia określonego w art. 5 kpc poprzez udzielenie stronie pozwanej pouczenia odnośnie terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia, tj. dotyczącego przepisów prawa materialnego. Sędziemu referentowi zwrócono uwagę na uchybienie.
- Sk.05-050-103/05 Sądu Okręgowego w Katowicach. Badanie skargi wykazało, że postępowanie przed jednym z sądów rejonowych toczyło się 4 lata. Objęcie sprawy nadzorem doprowadziło do wyznaczenia terminów rozpraw, ponaglenia biegłego dzięki czemu przyspieszono wydanie w sprawie końcowego orzeczenia.
- VII W-051-19/05 Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. W toku badania skargi ustalono przewlekłość w wyznaczeniu pierwszej rozprawy pojednawczej w sprawie o separację toczącej się przed jednym z sądów okręgowych. Z wnioskiem wystąpiła kobieta wychowująca samotnie dziecko, która wyprowadziła się z mieszkania z powodu alkoholizmu męża. Prezes właściwego sądu okręgowego wystąpił do przewodniczącego wydziału o wyjaśnienie przyczyn przewlekłości i wyznaczenie posiedzenia na możliwie najbliższy termin.
- Wiz-04-281/05/U Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W wyniku badania skargi stwierdzono, że sąd apelacyjny w sposób nieprawidłowy potraktował wniosek skarżącego o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem jako złożony w trybie art. 9 kpc, zamiast art. 387 § 3

kpc, gdyż z treści pisma wnioskodawcy wynikało, że zamiarem było wniesienie skargi kasacyjnej. Prezes sądu polecił podjęcie czynności zmierzających do rozpoznania wniosku przy jednoczesnym rozważeniu możliwości potraktowania go w części jako wniosku o przywrócenie terminu do żądania doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem. Ponadto za trafne uznano zarzuty skarżącego dotyczące braku rozpoznania, we właściwym trybie, jego wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu i zobowiązano do podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania tego wniosku w sposób zgodny z procedurą, wyjaśniając jednocześnie, że udzielona odpowiedź nie zastępuje postanowienia sądu.

- Wiz-04-1/05/K Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Badanie skargi wykazało zasadność zastrzeżeń dotyczących sprawności postępowania odwoławczego prowadzonego przez jeden z sądów okręgowych, który odroczył posiedzenie z uwagi na nieobecność obrońcy z urzędu – mimo niewzwania go do osobistego stawiennictwa. Na zaistniałe uchybienie zwrócono uwagę prezesowi sądu okręgowego.
- Wiz-04-212/05/K Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Na skutek badania skargi ustalono, że w jednym z sądów rejonowych w postanowieniu ustalającym wysokość kosztów sądowych, obciążono skazanego wynagrodzeniem dla obrońcy z urzędu oraz kosztami badań psychiatrycznych mimo, że w zapadłym wyroku oskarżony został od tych kosztów zwolniony. Wystąpiono do prezesa tego sądu rejonowego o potraktowanie wniosku skazanego o umorzenie kosztów - jako zażalenia. a nadto zobowiązano do zwrócenia uwagi sędziom, aby w przyszłości tego rodzaju błędy nie miały miejsca.
- Wiz-04-11/05/K Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Badanie interwencji poselskiej wykazało, że w jednym z sądów okręgowych przy rozpoznaniu zażalenia na postanowienie kończące postępowanie, brał udział sędzia wyłączony z mocy prawa i rozpoznał zażalenie, pomimo niestawiennictwa jednego z obrońców i braku doręczenia mu zawiadomienia o terminie posiedzenia. Sprawa została objęta nadzorem administracyjnym przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie.
- Sk 72/05 Sądu Okręgowego w Warszawie. Na skutek badania skargi stwierdzono, że skarżący zasadnie kwestionował powołanie jako biegłego osoby, która była Przewodniczącą Komisji Lekarskiej, od której orzeczenia strona się odwoływała w sprawie o przyznanie rolniczej renty inwalidzkiej. Wskutek interwencji sędziego wizytatora odebrano wyjaśnienia od

przewodniczącego wydziału, a także stosowną notatkę służbową od kierownika Sekcji ds. Orzecznictwa Lekarskiego. Wyznaczono termin ponownego badania przez nowego biegłego, a biegłą, której skarga dotyczyła - została skreślona z listy biegłych sądowych.

- Sk 8/05 Sądu Apelacyjnego w Białymstoku. Badanie skargi wykazało, że dłużnik zasadnie zarzucił nieprawidłowości przy dokonywaniu czynności przez komornika. Ustalono, że czynności tych dokonał pracownik kancelarii komorniczej z użyciem pieczęci komornika i poprzez złożenie podpisu za komornika. Prezes sądu rejonowego zawiadomił właściwą miejscowo prokuraturę rejonową w trybie art. 304 kpk o potrzebie wszczęcia postępowania karnego.
- Sk 2/05 Sądu Apelacyjnego w Białymstoku. W toku badania skargi stwierdzono opieszałość komornika w szeregu podejmowanych przez niego czynności. Prezes właściwego sądu okręgowego wystąpił do Krajowej Rady Komorniczej z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.
- Wiz. 041-75/04 Sądu Okręgowego w Krakowie. Badanie skargi wykazało rażące uchybienie w zakresie sprawności postępowania, w jednym z sądów rejonowych, polegające na wydaniu postanowienia wzywającego kolejne osoby do udziału w sprawie w charakterze uczestników po upływie 8 i pół miesiąca od wskazania przez wnioskodawcę - spadkobierców. Prezes sądu okręgowego zwrócił uwagę sędziemu referentowi.
- Wiz.X-050-1/05 Sądu Okręgowego w Lublinie. W toku badania skargi potwierdziły się zarzuty pod adresem toczącego się postępowania rozwodowego w zakresie częstotliwości wyznaczania rozpraw, miejsca w którym się odbywały, punktualności ich rozpoczynania i decyzji podejmowanych przez sędziego sprawozdawcę. Po odebraniu wyjaśnień prezes zwrócił uwagę przewodniczącemu wydziału i sędziemu referentowi na punktualność rozpoczynania rozpraw, a także na niedopuszczalność wyznaczania ich poza salami rozpraw. Nadto z uwagi na przewlekłość postępowania sprawa została objęta nadzorem administracyjnym, a przewodniczącemu wydziału zobowiązano do przedstawiania comiesięcznych informacji o jej toku.
- Sądu Okręgowego w Radomiu. Skargę przekazano kuratorowi okręgowemu, albowiem dotyczyła ona niewłaściwego działania i postępowania rodzinnego kuratora zawodowego

jednego z sądów rejonowych okręgu lubelskiego. Zarzuty podniesione w skardze są przedmiotem badania przez Rzecznika Dyscyplinarnego dla Kuratorów Zawodowych w prowadzonym na zarządzenie Prezesa Sądu Okręgowego w Radomiu postępowaniu wyjaśniającym. Jego celem jest ustalenie okoliczności związanych z naruszeniem przez kuratora obowiązków służbowych przy wykonywaniu czynności wynikających z zarządzenia sędziego zlecającego przeprowadzenie wywiadu dla ustalenia sytuacji wychowawczej, bytowej i rodzinnej małoletnich dzieci.

- Sk 13/05 Sądu Okręgowego w Zamościu. Badanie skargi wykazało bezzasadność działań komornika wynikającą z jego niewiedzy na temat gmin podlegających właściwości sądu, przy którym działa. Stwierdzono także beczynność tego komornika przy egzekucji z ruchomości, która doprowadziła do trwającej 2 lata bezskuteczności egzekucji prowadzonej na wniosek wierzyciela, mimo, że wskazał on majątek ruchomy dłużnika. Komornik prowadził także postępowanie w stosunku do gruntów nie wskazanych we wniosku egzekucyjnym, lecz nie zobowiązał wierzycielki do sprecyzowania wniosku poprzez złożenie dokładnych danych z ewidencji gruntów w trybie art. 805 kpc, zaś sam ustalił te dane z urzędu dopiero po upływie 15 miesięcy. Komornikowi wytknięto uchybienia.
- Sk 35/05 Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Na podstawie badania skargi stwierdzono zasadność zarzutu przedawnienia wykroczenia na skutek przewlekłości postępowania. Z ustaleń wynika, że została ona spowodowana głównie niemożnością przeprowadzenia dowodu z akt administracyjnych – zleconego w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego uchylającego sprawę do ponownego rozpoznania. Prezes sądu okręgowego zlecił zastępcy rzecznika dyscyplinarnego przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego.
- Sk 185/05 Sądu Okręgowego w Opolu. W toku badania skargi ustalono przewlekłość postępowania w sprawie o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (nakazu zapłaty), co uniemożliwiło skarżącemu egzekwowanie zasądzonej na jego rzecz należności. Brak czynności sądu w sprawie w okresie od 11.07.2005 r. do 21.10.2005 r. uznano za nieusprawiedliwiony. Polecono właściwemu prezesowi sądu rejonowego, aby wytknął to uchybienie sędziemu referentowi w trybie art. 37 § 4 usp i zadbał, aby podobne uchybienia nie powtarzały się w przyszłości.

- Sk 0510-344/05 Sądu Okręgowego w Szczecinie. Badanie skargi wykazało zasadność zarzutu przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed jednym z sądów rejonowych, w której wniosek o ustalenie kontaktów z małoletnią nie został rozpoznany przez 7 miesięcy. Ze względu na rażącą przewlekłość - sędziemu referentowi zwrócono uwagę w trybie art. 37§4 usp.
- Sądu Okręgowego w Zielonej Górze. Badanie skargi wykazało rażącą bezczynność jednego z sądów rejonowych w okresie od 13.10.2003 r. do 27.06.2005 r. Prezes sądu okręgowego polecił prezesowi właściwego sądu rejonowego niezwłoczne załatwienie przedmiotowej sprawy, złożenie oświadczenia przez sędziego referenta o przyczynie tak rażącej zwłoki i zbadanie wszystkich nie zakończonych spraw w wydziale karnym oraz zdyscyplinowanie sędziów.
- Sądu Okręgowego w Zielonej Górze. W toku badania skargi stwierdzono rażące błędy sędziego sprawozdawcy. Skazany złożył wniosek o wydanie wyroku łącznego w dniu 23.10.2003 r., a pierwszy termin rozprawy wyznaczono na 13 maja 2004 r., zaś wyrok wydano dopiero 30 listopada 2004 r. Skazany w dniu 29 grudnia 2004 r. złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a 14 lutego 2005 r., również ze zwłoką, wydano zarządzenie o odmowie jego przyjęcia. Na to zarządzenie skazany złożył zażalenie, któremu nie nadano biegu i stwierdzono prawomocność wyroku. Prezes Sądu Okręgowego zwrócił uwagę prezesowi sądu rejonowego na rażące błędy sędziego sprawozdawcy w tym postępowaniu.
- Sądu Okręgowego w Częstochowie. W toku badania skargi ustalono przewlekłość postępowania wynikającą z faktu, iż postanowienie sądu o przekazaniu sprawy innemu sądowi wykonano dopiero po 9 miesiącach. Przyczyną tej zwłoki był remont pomieszczeń sekretariatu i omyłkowe przekazanie akt do archiwum. Osoby bezpośrednio odpowiedzialnej za ten błąd nie udało się ustalić, lecz odpowiedzialność przyjęła na siebie kierownik sekretariatu, którą zobowiązano do należytego nadzoru nad podległym personelem.

Załącznik numer 3

Przykłady skarg zasadnych na działalność organów prokuratury

- III.050/8/05 Prokurator Okręgowy w Koszalinie w wyniku postępowania skargowego stwierdził, iż Prokuratura Rejonowa w Koszalinie niewłaściwie oceniła treść pisma pokrzywdzonego i pozostawiła je bez dalszego biegu w aktach sprawy. Z uwagi na to, iż pismo to było zawiadomieniem o przestępstwie popełnionym przez funkcjonariuszy policji, polecono jego procesowe rozpoznanie.
- III.S.051/06/05 Prokurator Okręgowy w Bielsku – Białej uznał za całkowicie zasadną skargę Jerzego M. na Prokuraturę Rejonową w Bielsku – Białej, gdzie przez okres trzech lat nie nadano biegu zażaleniu skarżącego. Dodatkowo stwierdził zwłokę trwającą ponad 5 miesięcy w doręczeniu skarżącemu postanowienia o umorzeniu postępowania. To ostatnie uchybienie nastąpiło ze strony pracownika sekretariatu tejże prokuratury. Zarówno prokurator, jak i pracownik sekretariatu zostali ukarani przez Prokuratora Okręgowego karami upomnienia.
- RS/2/05 Skarga Prokuratury Rejonowej w Gliwicach dotyczyła niewłaściwego zachowania się asesora Prokuratury Rejonowej w Gliwicach, który odmówił umundurowanemu funkcjonariuszowi Policji pełniącemu służbę ochronną w budynku Sądu Okręgowego w Gliwicach, okazania legitymacji służbowej oraz podania swoich danych personalnych. W związku z tym incydentem z asesorem przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą.
- Ap IV 051/41/05 Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie – skarga na czynności Prokuratury rejonowej Warszawa Wola, podjęta w sprawie 2Ds 1784/04/V polegająca na nieuwzględnieniu wniosku o wydanie kopii postanowienia Prokuratora Okręgowego w Warszawie, mocą którego uchylono postanowienie o umorzeniu śledztwa i przekazaniu kopii postanowienia opinii Instytutu Transportu Samochodowego, pomimo uiszczenia przez stronę stosownych opłat. Analiza akt wskazała słuszność skargi, w związku z czym wydano polecenie niezwłocznego doręczenia wymienionych wyżej dokumentów. Jednocześnie polecono Prokuratorowi Okręgowemu w Warszawie podjęcie działań mających na celu usprawnienie pracy Prokuratury Rejonowej Warszawa - Wola oraz zwiększenie nadzoru sprawowanego nad pracą tejże jednostki.
- III S 05/13/05 Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce. Badanie skargi potwierdziło zarzut obrońcy podejrzanego dot. lakoniczności odpowiedzi udzielonej w związku z wnioskiem o

przekazanie sprawy do innej jednostki prokuratury. W trybie nadzoru skarga ta była rozpoznawana również w prokuraturze Apelacyjnej w Warszawie pod sygn. Ap IV S 051/04/05. Powyższe uchybienie wytknięto prokuratorowi – referentowi.

- Rs 02/5/05 Prokuratury Rejonowej Warszawa Wola. Skarga dotyczyła nienadania biegu zawiadomieniu o przestępstwie. Zasadniczą przyczyną zwłoki była bezczynność kierownika działu w związku z przedłużającą się chorobą referenta sprawy. Obecnie wobec prokuratora winnego zaniedbania, prowadzone jest postępowanie dyscyplinarne.
- RS 051/7/05 Prokurator Rejonowy w Mysłowicach stwierdził, że w sprawie sygn. 2Ds 301/00 bezpodstawnie wydano postanowienie o tymczasowym aresztowaniu na okres 7 dni. Błędem prokuratora było wydanie listu gończego, podczas gdy wnoszący skargę podejrzany przebywał w Zakładzie Karnym. Po ustaleniu tej okoliczności uchylno tymczasowe aresztowanie, a referentowi sprawy Prokurator Rejonowy ustnie wytknął nieprawidłowości.
- SKW 5/05 Prokurator Rejonowy w Żywcu uznał za zasadną skargę pochodzącą od Włodzimierza W., a dotyczącą sporządzenia przez prokuratora postanowienia niezgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego. Prokuratorowi referentowi Prokurator Rejonowy udzielił ustnego wytyku.
- RS 051/23/05 Prokurator Rejonowy w Częstochowie, w toku przeprowadzonego postępowania skargowego potwierdził, prezentowany przez Janusza R. zarzut przewlekłości postępowania w sprawie sygn. 3 Ds. 335/05. Powodem długotrwałości tego postępowania była nieusprawiedliwiona zwłoka prokuratora w nadaniu biegu procesowego zawiadomieniu o przestępstwie i przekazanie go do niewłaściwego miejscowo Komisariatu Policji, co spowodowało późne wszczęcie dochodzenia w przedmiotowej sprawie oraz brak należytego nadzoru nad nim. Stwierdzone uchybienia wytknięto prokuratorowi – referentowi, jak również wystosowano pismo instruktażowe do Komendanta V Komisariatu Policji w Częstochowie.

Załącznik numer 4

Przykłady skarg zasadnych na funkcjonariuszy policji

- RS 021/1/05 Prokurator Rejonowy w Lipsku w wyniku badania skargi potwierdził zarzut przesłuchania nieletniego poniżej lat 15, z naruszeniem art. 171 § 3 kpk., mimo iż nie było przeszkód do zapewnienia obecności przy jego przesłuchaniu - przedstawiciela ustawowego. Skierował odpowiednie wystąpienie do Komendanta Policji wskazując na naganne zachowanie i popełnione uchybienia w służbie funkcjonariusza dokonującego powyższych czynności.
- Prokurator Rejonowy w Chełmie stwierdził na skutek skargi, że w sprawie 1 Ds. 201/05 zaistniały uchybienia polegające na nieterminowym zawiadomieniu tymczasowo aresztowanego i jego obrońcy o dacie końcowego zaznajomienia z aktami sprawy. Skierował do Komendanta Rejonowego w Pile pismo, by ten wyciągnął konsekwencje wobec funkcjonariusza prowadzącego to postępowanie.
- RS/02/25/05/1 Prokurator Rejonowy w Wałbrzychu, skierował odpowiednie wystąpienie do Komendanta Rejonowego w Wałbrzych, by skierował do kierownika odpowiedniej jednostki Policji, pismo domagając się wszczęcia postępowania służbowego, wobec funkcjonariusza, który bezzasadnie odmówił przyjęcia zgłoszenia przestępstwa rozboju od nietrzeźwego pokrzywdzonego. Spowodowało to, iż dowody na miejscu zdarzenia nie zostały zabezpieczone, co uniemożliwiło wykrycie sprawcy.
- RS/02/6/05 Prokurator Rejonowy w Świdnicy, stwierdzając beczynność i przewlekłość w prowadzonym dochodzeniu, skierował wystąpienie do Komendanta Powiatowego Policji w Świdnicy domagając się wszczęcia postępowania służbowego wobec funkcjonariusza prowadzącego postępowanie.
- Prokurator Rejonowy w Wolsztynie uznał skargę Piotra D. za zasadną, w której funkcjonariusze policji nie zabezpieczyli na miejscu zdarzenia śladu obuwia oraz na funkcjonariusza, który w notatce służbowej podał dane niezgodne ze stanem faktycznym. W związku z tym Prokurator zwrócił się do Komendanta Powiatowego Policji w Pile, z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec autora notatki i ukaranie go karą grzywny.

Załącznik numer 5

Przykłady skutecznych interwencji prokuratorskich podejmowanych w innych organach na rzecz i w interesie obywateli

- Ko 1081/05 Prokurator Rejonowy w Nowym Sączu zwrócił się, o interwencję do ZUS Oddział w Nowym Sączu, w sprawie zaprzestania wypłaty renty rodzinnej oraz zasiłku pielęgnacyjnego na ręce opiekuna prawnego małoletniej osoby. W wyniku interwencji strona uzyskała pełną informację o zmianie sytuacji prawnej, uzasadniającej wypłatę wymienionych należności oraz pouczenie o warunkach jakie należało spełnić, aby uzyskać utracone świadczenia.
- W Prokuraturze Rejonowej w Mikołowie – Prezes Klubu Ekologicznego w Mikołowie zgłosił fakt, iż w utworzonym przez Urząd Marszałkowski w Katowicach, Śląskim Ogrodzie Botanicznym w Mikołowie, prowadzone były przez jeden z klubów sportowych niezgodnie z prawem prace budowlane, w wyniku których zostały naruszone granice Śląskiego Ogrodu Botanicznego. W związku z tym Prokurator Rejonowy w Mikołowie skierował do właściwego Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego pismo, w którym przedstawił podnoszone przez Prezesa Klubu Ekologicznego kwestie związane z samowolą budowlaną i naruszeniem innych przepisów prawa budowlanego. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego podjął w tej sprawie postępowanie wyjaśniające.
- Pa 56/05 Prokurator Rejonowy w Nowym Sączu zwrócił się do Wójta Gminy Chełmiec, z prośbą o zmianę organizacji ruchu na drodze gminnej i wykonanie oznakowania pionowego na tej drodze oraz o podjęcie starań dla pozyskania środków finansowych na realizację wymienionego zadania inwestycyjnego. Na skutek prośby zatwierdzono projekt zmian organizacji ruchu oraz uzyskano środki na remont z funduszu prewencyjnego PZU.
- W okręgu gorzowskim należącym do właściwości Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie, skierowano : 11 powództw o zaprzeczenie ojcostwa, 21 wniosków wynikających ze stosunków rodzinnych - głównie o ograniczenie władzy rodzicielskiej, 34 wnioski o przymusowe leczenie alkoholowe.
- Prokurator Rejonowy w Rybniku, po przyjęciu zgłoszenia od skarżącego, którego synowi sąd nakazał eksmisję, wystąpił do Prezydenta Miasta Rybnika o przedstawienie oferty wynajmu

lokalu socjalnego z zasobu mieszkaniowego gminy. Prezydent w oparciu o tą interwencję przydzielił lokal socjalny, co w efekcie doprowadziło do wykonania wyroku eksmisyjnego.

- Prokurator Rejonowy w Bełchatowie podjął działania w interesie 71-letniego mieszkańca Bełchatowa, którego obciążono bardzo wysoką kwotą za usługi telekomunikacyjne. Organy ścigania już wcześniej zostały zawiadomione o nielegalnym podłączeniu się do linii telefonicznej owego mieszkania, jednakże postępowanie umorzono z powodu niewykrycia sprawcy. Na skutek tego wystąpienia Telekomunikacja Polska S.A. obniżyła należności i rozłożyła jej spłatę na raty, które opiewały na niskie kwoty, a nadto umorzyła naliczone wcześniej odsetki.
- Prokurator Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim podjął działania w Samorządowym Kolegium Odwoławczym, w wyniku których skarżącemu przyznano zasiłek rodzinny.
- Prokurator Rejonowy w Pile w 2005 r. podjął 3 skuteczne interwencje. W ich wyniku Pogotowie Ratunkowe udzieliło skarżącym pomocy lekarskiej, które wcześniej im odmówiło.
- Pa 3/05, 6/05 i 7/05 Prokurator Rejonowy w Dębicy podjął 3 interwencje dotyczące udzielenia pomocy socjalnej skarżącym przez gminne ośrodki pomocy społecznej. W dwóch przypadkach pomoc taka został przyznana, zaś trzeci wniosek czeka na rozpatrzenie.
- Prokurator Rejonowy w Sanoku podjął 5 telefonicznych, skutecznych interwencji związanych ze zgłaszanymi przez obywateli trudnościami w uzyskaniu przez nich aktów zgonu.